

MHB 1644

VILÁG

VILÁGOK

1995. október

LVI. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

*A Vakok Világa kiadását 1995-ben a
Nemzeti Kulturális Alap 1.000.000 Ft-tal támogatta.*

Tartalomjegyzék

Juhász Imre: Köszöntsd a fényt!	3
Németh Tamás: A magyar vakoktatás modern nesztora	3
Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	6
Bányóczki István: Búcsú Hatsek Józseftől	9
Fazekas Géza: Elment egy jó barát	11
Fazekas Géza: Kirándulás a Tanyamúzeumhoz	11
Szabó Jánosné írása nyomán: Egy hét Túrkevéen	11
Csik Lajos írása nyomán: Hazánk szép tájain járva	12
Bartha Zsuzsanna: Akit visszahúznak gyökerei	14
Kovács Pál: Régi kódexek titkai (VI. rész)	15
Hollósy Zoltán: A dohányzás káros az egészségre	16
Évfordulók nyomában - Lak István írásai	17
<i>Shareware híradó -</i>	
Dr. Hohl József: A Cdplayer program ismertetése	20
Molnár István: Sakkfesztivál Benasque városában	24
Balla Endre: Irány Atlanta!	26
Németh Tamás: Színes hírek	29
Az Árueladás tájékoztatója	30
Meghívó	33
Felhívások	33
Hirdetések	34

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MVGYOSZ 1146 Budapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1650 példányban. Felelős vezető: Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Juhász Imre:

Köszönts a fényt!

*Köszönts a fényt;
hajnalonként,
ha ablakodon bekopog!
Köszönts a fényt;
alkonyatkor,
ha szobád falán fellobog!
Köszönts a fényt;
mit a hold küld,
s éjjel betölti kis szobád!
Köszönts a fényt;
mit millió
csillag sugara szór reád!
Köszönts a fényt;
amely éltet,
mit feléd áraszt a tavasz!
Köszönts a fényt;
két szemedben,
hiszen a lelked tükre az!*

*

Németh Tamás:

A magyar vakoktatás modern neszтора

Köszöntjük dr. Méhes József
nyugalmazott igazgatót

Ez év október 24-én ünnepli sokunk szeretve tisztelt igazgatója és tanára, dr. Méhes József 75. születésnapját. Hálatelt szívvel köszöntöm Őt annak a mintegy ezer volt vak és gyengénlátó diáknak a nevében, akik az irányítása alatt álló iskolában és nevelőotthonban kapták meg az életre való felkészítést! Méhes József 35 éven át gya-

korolta emberbaráti hivatását az ország egyetlen vakokat oktató-nevelő intézménye élén. Reményt és hitet öntött a vak gyermekükkel érkező kétségbeesett szülők lelkébe. Tudással, önbizalommal és harcos helytállással felvértezett ifjakat bocsátott el a tanévzárók alkalmával. Természetesen, mindezt egy kitűnő tantestület és nevelői gárda segítségével valósíthatta meg. Az iskola szellemének, munkatársai szemléletének formálása, az oktatás irányvonalának meghatározása azonban e jelentős vezetőegyéniség elvitathatatlan érdeme. De honnan érkezett és hogyan valósíthatta meg küldetését?

Az indulás

Aranyosszék fővárosában, Tordán, kispolgári család elsőszülöttjeként látta meg a napvilágot 1920. október 24-én. A derűs gyermekévek a gyönyörű tájon élményekben gazdagon teltek. A nagyenyedi református kollégium diákévei után tanítói oklevéllel indulhat az élet küzdelmeibe. Tanítani kezd. Egy év múltán megkapja katonai behívóját. A háború viszontagságai során Ausztriában amerikai fogságba kerül. 1945 novemberében szabadul és indul haza Erdélybe. Barátai azonban Pesten marasztalják a kedvezőtlen romániai hírek ismeretében. Ennek köszönheti magyarországi letelepedését. Szüleit csak 1957-ben láthatja viszont. A teljesen egyedülálló fiatalembernek saját erejéből kell felépítenie új életét. Néhány segítőkész barátja munkát szerez számára a Nyomorék Gyermekek Otthonában, ahol szállást és kosztot kap. Egész nap dolgozik. Délelőtt tanít, délután nevelősködik. Munkája révén felébred érdeklődése a fogyatékosok problémái iránt. Érzékenysége és emberszeretete a gyógypedagógusi pályára vonzza. 1946-49 között munka mellett végzi el a gyógy-

pedagógiai főiskolát, ahol kitüntetéses diplomát szerez. Példaképe dr. Bárczi Gusztáv az orvos-gyógypedagógus, aki csaknem két évtizeden át főigazgatója a főiskolának. Méhes Józsefet hivatás szeretete, csillapíthatatlan tudásvágya és ambíciója kivételes küldetésre tette alkalmassá.

Az újjászervező igazgató

1950. április 14-én kinevezik a Vakok Országos Nevelő- és Tanintézete igazgatójának. Abban a tanévben Ő a harmadik igazgató. A kommunista diktatúra kibontakozása félelmet és gyanakvást ébreszt az emberekben. Káosz és megosztottság fogadja az Intézetben. A politikailag tájékozott, szakmailag jól vértezett fiatal vezető rendet teremt a meghasonlott tanári testületben. Emberi tisztességével, következettségével, jó humorával elnyeri bizalmukat. Saját példájával buzdítja pedagógusait az önképzésre: Felvételt nyer az orvosi egyetemre. Az internátusban is erős kezű. Eltávolítja az iskola kötelékéből a felnőtt vakokat és diák-önkormányzatot hív élet-

Dr. Méhes József

re. Lelkesedése magával ragadja a tanári kart. Új tantervet készít elő. Ebben adja közre a vakok szelekciós tanát a szakirodalomban először. Ez arról szól, hogy kit tekinthetünk vaknak, aliglátónak, ill. "csökkentlátó"-nak. Tantervi Konceptiója két alapelvre épül:

1. A vak ifjúság munkára nevelése a társadalmi hasznosság érdekében;

2. A vakos életvitelre való felkészítés a környezeti integráció céljából. Javaslatára újjászervezik a háború alatt megszakadt csökkentlátó-oktatást. A témában gyakorlott szakember, dr. Tegyei Jenőné kap igazgatói megbízást, s gyümölcsöző együttműködéssel létrehozzák a Csökkentlátók Intézetét Csepelen. Az új tantervet 1955-ben fogadja el a minisztérium. Ez a magyar vakoktatás harmadik tanterve, mely az 1905. évi helyébe lép. Az újítót nehezen viseli a konzervatív többség. Erősen támadják a tanterv miatt. Elképzelésének keresztül vitele csaknem állásába kerül. Méhes József szívós munkával, céltudatos pedagógiával formálja az iskola arculatát. Az oktatás minőségi átalakítása mellett az internátus otthonosabbá tételére is van gondja. A hatvanas években bevezetik a központi fűtést. A 70-es években csempeburkolatot kapnak a folyosók. A nagy hálótermeket kisebb, családiasabb szobákká alakítják. A hatalmas épület folyamatos karbantartására is gondot fordít. A tanulókkal személyes kapcsolatot tart kezdettől fogva. Évtizedeken át "vasárnapi vizit" keretében veszi szemügyre a rábízott gyermekeket és hallgatja meg problémáikat. 1962-től gyermekorvosként látja el az iskolaorvosi feladatokat nyugalomba vonulásáig. Két évtizeden át helyet ad a gyengénlátók iskolája felsőtagozatának, vállalva az ebből adódó konfliktusokat. - Hosszasan sorolhatnánk tovább a 35 esztendő ered-

ményeit. Nos, legyen elég annyi, hogy társadalmilag sikeres emberek százait bocsátotta ki az általa irányított intézmény. Munkája elismeréséül minden pedagógiai kitüntetést megkap. Búcsúztatásakor, 1985-ben a "Munka Érdemrend" arany fokozatát veheti át.

Szakmai előmenetel és tudományos munka

Méhes József 1950 óta a mai napig - kisebb megszakítással - a Gyógypedagógiai Főiskola munkatársa. Kezdetben "metodikus", vagyis a vakok speciális pedagógiájának témavezetője. 1958-ban általánosorvosként doktorál. Folyamatosan figyelemmel kíséri a külföldi szakirodalmat. Segítségére van ebben nyelvtudása. Beszéli a román, francia és német nyelvet. Az évtizedek során több tudományos konferencián vesz részt és kapcsolatot tart Európa jelentősebb vakügyi intézményeivel. Kutatásairól mintegy 90 publikációt közöl. Több könyve is megjelenik. Első összefoglaló műve az "Ophtalmo-defektológia" (szembetegségek tana) 1962-ben kerül kiadásra. A teljes szakmai szintézist a Tiflopedagógia (vakok nevelésének tudománya) című tankönyve tartalmazza (1990). Munkatársait kezdettől fogva inspirálja és támogatja. A Vakok Iskolájának tanáraiból kis munkacsoportokat alakít a szakirodalom feldolgozására. E tevékenység révén több tanártársa jeles előmenetelt mutat fel és nem egy közülük a Gyógypedagógiai Főiskola oktatói gárdájába kerül. Méhes József 1972-85 között a Tiflopedagógiai tanszék vezetője. Illyés Gyuláné dr. Kozmutza Flóra irányításával vesz részt a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének (MAGYE) megszervezésében 1972-ben. Itt először a tiflopedagógiai szakosztályt vezeti, később a szervezet elnöke több

cikluson át, egészen napjainkig. A vak tanulók olvasási nehézségeire már az ötvenes évek elején felfigyel. Nagyszabású kutatásba kezd a probléma feltárására. Speciális módszert dolgoz ki az olvasási hátrány kiküszöbölésére. Módszerével a diszlekszia (zavart olvasás) gyógyítása terén kiemelkedő eredményeket ér el és több pályázatot nyer. A négy évtizedes kutatás eredményeinek összefoglaló publikációján jelenleg dolgozik. E kiemelkedő jelentőségű módszer általános bevezetése a szakemberek feladata lesz. Dr. Méhes József immár tíz éve nyugdíjba vonult, de most is aktívan dolgozik. A főiskolán kórtant oktató, Elnökként vezeti a MAGYE szervezetét, különböző fórumokon előadásokat tart. Idén nyáron a Magyar Olvasás Társaság világkonferenciáján ismertette kutatási eredményeit a diszlekszia témakörében. Figyel világunk szakmai kihívásaira. Helyteleníti a vak gyermekek előkészítés és kellő szakmai támogatás nélküli integrációját.

A magánember

Színes egyéniség. Megnyerő viselkedése, élénk szelleme, barátságos modora, tájékozottsága és humora révén a társaságok kedveltje. Szereti az embereket, érdekli a világ. Vonzódik a művészetekhez. Haza szeretetét nem rejti véka alá. Jó diplomáciai érzéke és bölcsessége segíti élete harciban. 29 évesen házasodik. Két fiukból diplomás embert nevelnek. Szeretett felesége, a diákok "Zsuzsa néni"-je sok éven át oktatta a gépirást az iskolában. Sajnos, Ő már 9 éve nincs köztünk. Az igazgató úr azóta egyedül él megszokott otthonában. Fiai hat unokával ajándékozták meg. Saját családja mellett a volt diákok "nagy családja" is szeretettel fordul felé. Gyakran hívják osztálytalálkozóikra, ahová mindig örömmel elmegy. Büszke rájuk, mert ma-

gabiztos fellépésük, rendezett megélhetésük az Ő hivatását igazolják.

Utóhang

Dr. Méhes József vezetői személyisége olyan hajóskapitányéhoz hasonlatos, aki lázadó legénységgel, viharos tengeren hanyódó hajón veszi át a parancsnokságot. A legénységet megnyerve, hajóját a viharból kivezeti és békés áramlatok felé navigálja. Életművét hivatás szeretettől hevített alkotó elméje és erős akarata által valósíthatta meg. Jó diagnosztaként felismerte a vakoktatás gyengéit, s a kor követelményeihez igazította feladatait. Vallotta és vallja: "A vakságon túl is van boldogság, vakon is lehet teljes életet élni". Ennek megvalósulásáért él és dolgozik Méhes József. Isten éltesse sokáig!

*

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 1995. augusztus 30-án - ismét a hónap utolsó szerdáján - ülésezett. Igazoltan dr. Szél Lajos és dr. Szigeti György hiányoztak. Dr. Szóke László, az MVGYOSZ alelnöke köszöntötte az elnökség tagjait, majd elfogadtatta a napirendet.

Elsőként tájékoztatás hangzott el a látássérültek speciális szemészeti segédesszüközellátásáról. Meghívott előadóként jelen volt Vigh Teodóra, az OFOTÉRT Rákóczi út 71. sz. alatti üzletének vezetője, aki a gyengénlátóknak, a látásmaradvánnyal rendelkezőknek számos segédesszüközöt kínált. Az előadó elmondta, hogy jelenleg a társadalombiztosítás a három-

szoros nagyító és a sorolvasó árát téríti. Ezek az eszközök csak kisméretű nagyítást biztosítanak, s akiknek nem jelentenek megfelelő segítséget, a társadalombiztosításhoz fordulhatnak, kérve az egyedi elbírálást. Kevésbé ismert segédesszüköznek számít a távcsőszemüveg - folytatta a vezetőnő, pedig 10% látásmaradvány esetén is nagy segítség: lehetővé teszi a televíziónézést, avagy a kilátástalannak tűnő olvasást. A beszerzés módja a következő: a SOTE I. sz. Szemészeti Klinikáján (Budapest, VIII. Tömő utca) keressék fel dr. Görög Katalint vagy dr. Nádai Ágneszt, akik a közgyógyellátásra jogosító igazolvánnyal rendelkezőknek térítésmentesen felírják a távcsőszemüveget. A másik lehetőség az, ha a Rákóczi út 71. sz. alatt, az OFOTÉRT üzletében munkanapokon 9—15 óra között felkeresik dr. Szathmári Imre szemészorvost, aki a szükséges vizsgálat elvégzése (díja 750 Ft) után felírja a szemüveget. Akiknek nincs közgyógyellátásra jogosító igazolványuk, 15%-ot fizetnek (kb. 15 ezer forint). A távcsőszemüveg esetében is kérhető a társadalombiztosítástól az egyedi elbírálás. A távcsőszemüveg elkészítésének határideje átlag 3 hónap, mivel az OFOTÉRT megvárja amíg legalább négy rendelés összegyűlik. Vidéken a megyei szemész szakfőorvosokhoz fordulhatnak a távcsőszemüveg felíratásáért. Akik esztétikai okokból kényszerülnek szemüveget viselni, feltétlenül írássák rá a vényre, hogy orthopéd keretbe kérik, mert csak így kapják térítésmentesen. Megköszönve a részletes tájékoztatást, az elnökség úgy határozott, hogy együttműködési megállapodást szorgalmaz az MVGYOSZ és az OFOTÉRT Rákóczi u. 71. sz. alatti üzlete között annak érdekében, hogy a látássérültek speciális szemészeti segédesszüközellátása bővüljön.

A napirend második pontjaként az MVGYOSZ első félévének gazdálkodásáról adott tájékoztatást Bódis Károlyné, a pénzügyi osztály vezetője. A főbb mutatókat az 1. sz. mellékletben megtalálják - *a szerk. megj.* - Bódis Károlyné tájékoztatta a testületet, hogy a féléves mutatókból világosan kitűnik: a kiadások meghaladják a bevételeket. Tartalék egyáltalán nem képződik és hónapról-hónapra fizetési nehézségek mutatkoznak. Az adományszámlára pillanatnyilag is 3.370.000 forint visszafizetési kötelezettsége van a szövetségnek, mivel az 1995. évre a síkírású Vakok Világa papírelőlegének és a nyáron vásárolt Braille-papírnak kifizetését a költségvetési számláról már nem tudták teljesíteni. A bérek kifizetésére minden hónapban átmenetileg igénybe kell venni az adományszámlát, mivel késik a költségvetési átutalás. Ugyanakkor a megyei szervezetek költségvetésük tervezésekor tartalékot képeznek. A főtitkár kiegészítésként elmondta, hogy a megyei szervezetek azért nem érzik a költségvetés nehézségeit, mert a központ mindig időben leutalja az ellátmányt, ha kell átmenetileg megelőlegezve az adományszámláról. Félő, hogy jövőre nem emelkedik az MVGYOSZ állami támogatásának összege, s ez változtatásokat fog igényelni a megyékhez történő leutalás rendszerében is. Meghallgatva a pénzügyi osztály vezetőjének tájékoztatását, az el-

nökség úgy foglalt állást, hogy a nehéz gazdasági helyzetben a központi adomány számlán lévő pénz elsődlegesen az MVGYOSZ működési költségeinek fedezésére, valamint tevékenységi működési körébe tartozó alapvető szolgáltatásainak biztosítására hivatott. Az MVGYOSZ 1995. évi első félévi gazdálkodásáról szóló tájékoztatást az elnökség tudomásul vette.

Harmadik pontként az idei "Fehér Bot Napja" tiszteletére rendezendő programtervezetet ismertette a főtitkár. Cél: felhívni a társadalom figyelmét a látássérültek közösségére. A részletes programot a 2. sz. mellékletben megtalálják - *a szerk. megj.* Az elnökség megbízta a főtitkárt és a hivatalt, hogy a programtervezet sikeres megvalósítása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket. A napirend negyedik pontjaként a második negyedév határozatait tekintette át az elnökség - Lak István előterjesztésében. Dr. Szőke László alelnök felhívta az előadó figyelmét, hogy a jövőben a határozatokat pontosan és szabatosan fogalmazza meg.

Utolsó pontként a Braille-nyomdatechnika hasznosításáról dr. Hohl József tájékoztatta az elnökséget. A Segédeszköz Bizottság minden részletében áttekintette ezt a kérdéskört, s az alábbi javaslatot terjesztette elő: A meglévő nyomdagép működtetéséhez elengedhetetlenül szükséges egy nyomdai sajtológép mielőbbi üzembehelyezése, valamint a már beszerzett új lemezíró munkábaállítása. Az elnökség a tájékoztatót meghallgatva, az MVGYOSZ Segédeszköz Bizottságát és a hivatalt megbízta a javaslat megvalósításával.

Végül a bejelentések következtek.

— Az MVGYOSZ Zala megyei Szervezete augusztus végén sikeres és színvonalas

Országos Kulturális Seregszemlét rendezett.

— Budapesten ősszel nyit a "Párbeszéd a sötétben" c. kiállítás, amely a látókkal szeretné szemléletesen érzékeltetni a vak-ságon keresztül a másságot.

— A Budapesti Turista Szakosztály az MVGYOSZ balatonboglári üdülőjébe kért szállást egy éjszakára szeptember 23—ra. Az elnökség határozata értelmében a szállásköltség 400 forint/fő.

— Lengyelországban a gyengénlátással kapcsolatos konferenciát rendeznek októberben.

A tanácskozás az alelnök zárszavával fejeződött be.

Mellékletek

Tájékoztató az MVGYOSZ 1995. év első félévének gazdálkodásáról

Az 1995. évre előirányzott költségvetési terv: 95 millió 550 ezer forint. A jóváhagyott állami támogatás összege: 82 millió forint (az összbevétel 86%-a).

Az első félévben az MVGYOSZ a Munkügyi Minisztériumtól 504.650 Ft összeget kapott a gyógymasszörképzésre, míg a síkírású Vakok Világa részére a Nemzeti Kulturális Alaptól 1 millió forint összegű támogatást nyert pályázat útján.

A bevétel főbb adatai

Eredeti előirányzat: 2 millió Ft, teljesítés: 947 ezer Ft (48%).

Üdülési bevétel: terv 2 millió, féléves teljesítés: 2.104.000 Ft (105%).

Folyóirat bevétel: terv 100 ezer Ft, féléves teljesítés 30 ezer Ft (35%); "Lapról

hangra" bevétele: terv 150 ezer, teljesítés 76 ezer (51%).

Az árueledés bevétele: terv 3 millió Ft, teljesítve 1.847.000 Ft (62%).

A hangoskönyvek értékesítésének bevétele: terv 350 ezer Ft, teljesítve 109 ezer Ft (31%).

Bérleti díj bevétel: terv 200 ezer Ft, teljesítve 116 ezer Ft (58%).

A regeneráló terem bevétele: terv 50 ezer Ft, féléves teljesítése 26 ezer Ft (52%).

Az állami támogatás bevétele: tényleges terv 82 millió, féléves teljesítés 40.800.000 Ft (50%).

Egyéb támogatás: terv 2.500.000 Ft, teljesítve 1.535.000 Ft (61%).

Banki kamatok: terv 300 ezer, teljesítve 104 ezer Ft (35%).

Összes bevétel a félévre vetítve: 48.140.000 Ft (50%).

A kiadások főbb adatai

Energia költségek, a stúdió és a nyomda anyag és eszközbeszerzései: terv 15.960.000 Ft, féléves teljesítés 8.211.000 Ft (51%).

Anyagjellegű költségek, iroda- és takarítószeres, posta költségek, utazási költségterítések: terv 12.340.000 Ft, teljesítve 5.423.000 Ft (44%).

Béreköltség: terv 30.500.000 Ft, teljesítve 14.958.000 Ft (49%).

Segélyek, étkezési hozzájárulás, tiszteltdíjak, tb—támogatás, fénymásolási díjak: terv 5.560.000 Ft, teljesítve 4.130.000 Ft (74%).

TB-befizetési kötelezettség: terv 12.730.000 Ft, teljesítve 7.027.000 Ft (55%).

Nem anyagjellegű kiadások: ingatlan bérleti díj, síkírású Vakok Világa, az üdülő élelmezése: terv 11.650.000 Ft, teljesítés 5.376.000 Ft (46%).

Biztosítási díj: terv 750 ezer Ft, teljesítés 246 ezer Ft (36%).

Felújítás jellegű munkák költsége: terv 300 ezer Ft, teljesítés 211 ezer Ft (70%).

A kiadások félévre vetített teljesítése összesen: 48.472.000 Ft (51%).

FEHÉR BOT NAPJA - 1995

Program:

Október 6. 16 óra: Óda a fényhez - László Ákos grafikus művész kiállítása. Megnyitót mond: dr Makay Erzsébet.

Helyszín: MVGYOSZ Székház - Budapest, XIV. ker. Hermina u. 47.

*

Október 11. 15 óra: Öregdiákok ajándékműsora a Vakok Általános Iskolája diákjainak.

Helyszín: MVGYOSZ Székház - Budapest, XIV. ker. Hermina u. 47.

*

Október 12. 15-19 óráig: 170 éves a vakok oktatása Magyarországon (Jubileumi emlékülés).

Helyszín: A Vakok Általános Iskolája - Budapest, XIV. ker. Ajtósi Dürer sor 39.

*

Október 13. 9-13 óráig: Nyílt nap az iskolában.

Helyszín: Vakok Általános Iskolája - Budapest, XIV. ker. Ajtósi Dürer sor 39.

*

Október 13. 11 óra: Párbeszéd a sötétben (A Műcsarnok rendhagyó kiállítása elsősorban látó embertársaink számára).

Helyszín: Budapest, XIV. ker. Olof Palme sétány 1.

Október 13. 19 óra: Gerendás Péter és zenészbáratainak játékonysági koncertje a

vakok javára a pesti Vigadóban.

Helyszín: Budapest, V. ker. Vigadó tér 2.

*

Szakmai Napok - október 16. - 17.

Helyszín: Rendezvényház - Újszeged, Középfasor 1-3.

Program:

Október 16. 10 óra 30'-13 óráig: Szociális kérdések.

Október 17. 9 óra 30'-13 óráig: Szemész szakorvosi konferencia.

*

Bányóczy István:

Búcsú Hatsek Józseftől

Szomorú kötelességemnek teszek eleget, amikor bejelentem: Hatsek József, az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezetének titkára 1995. július 21-én, életének 81. évében elhunyt.

Hatsek József 1975-ben költözött Szekesfehervárra Hódmezővásárhelyről. Ezi-dőben lett megyei szervezetünk tagja.

Hatsek Józsi bácsi - csak így szólította mindenki - nemcsak az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezete, hanem a zsidó hitköz-ség titkáráként is tevékenykedett. 1988-ban szeretett titkárunk, Gibba Bandi elvesztésekor, engem jelöltek a titkári posztra. Ekkor még aktívan dolgoztam, s nem mertem elvállalni a feladatot. Magam helyett Hatsek Józsi bácsit ajánlottam titkárnak. Tettem ezt jószívvel, s nem is csalódtunk. Hét éven át becsülettel helyt állt. Jól ismerte városunk vezetőit, s ebből csak

haszna származott szervezetünknek. Szinte halála napjáig dolgozott, még a kórházi ágyon is a szeptemberi közgyűlés előkészületeiről beszélt, holott valószínűleg tudatában volt annak, hogy már nem tér vissza közénk. Egy esztendeje kezdtük észlelni, hogy fogy ereje, ekkor jómagam a munkában igyekeztem segítségére lenni. Megtapasztalhattam hatalmas élettapasztalatát és bölcsességét. Rendkívül népszerű ember volt városunkban. Utolsó útjára nagyon sokan elkísértük. Végző búcsút vett tőle dr. Nagy István polgármester és még számos közéleti személyiség.

Hatsek József humánus lényét, a mások iránt felelősséget érző ember emlékét megőrizzük!

***

Hatsek Józsi bácsi emberi portréjának bemutatására álljon itt unokájának, Jávor Juditnak a múlt évben a nagypapa 80. születésnapjára írt megemlékezése, amely a megyei újságban jelent meg - a szerkesztő. "Türelem a hosszú élet titka"- tartja a közmondás. Tessék csak megnézni a nagyapát! Pedig neki tényleg lett volna min idegeskedni, türelmetlenkedni az elmúlt nyolcvan évben.

Igen, Hatsek József, Józsi bácsi nagypapa nyolcvan éves lett. Ez már önmagában is megér egy írást. Nagypapa néhány hetes csecsemő volt, amikor kitört az I. világháború. Tehát szinte egyidőben született a XX. század borzalmaival. Tollkereskedő dédapám második fiaként jött a világra. Képességei szerint lehetett volna tanító, készült is erre a pályára, de súlyos szembebetegsége megakadályozta ebben. Így a négy polgári elvégzése után a bőröndös szakmát tanulta ki. Ezt is művelte, amíg engedték. Eközben vette feleségül a nagymamát. Mire kitört a II. világháború, nagybátyám

már megszületett. Édesanyám 1944 őszén egy bécsi kórházban látta meg a napvilágot, illetve akkor az élet sötét, árnyékos oldalát. Mikor hazaérték, mindent újra kellett kezdeniük. Családjuk nagy részét elveszítették. A szenvedéseknek nem volt vége, hiszen akkoriban mindenkit üldöztek, akivel szemben a cionizmusnak csak a gyanúja is felmerült. Mindezek ellenére, amióta csak emlékezni tudok, a nagypapa mindig nyugodt és kiegyensúlyozott volt. Nyaranként Hódmezővásárhelyen sokat láttam olvasni. Akkoriban fizikai munkát végzett egy gyárban. Délután pihenni, kikapcsolódni ment a kézilabda szakosztályba. Nyugdíjazása után költöztek Székesfehérvárra, hogy minél közelebb legyenek két gyermekükhöz és unokáikhoz. Nagypapa itt sem hagyott fel a munkával, még évekig dolgozott főállásban egy ABC-áruházban. Sokszor jött elém az iskolához, délután segített a házfeladatokban. Ilyenkor kamatoztatta olvasottságát és tanítói hajlamait. Nagymama elvesztése súlyos csapás volt számára, de nem állt meg. Vezető szerepet vállalt az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezetében. A székesfehérvári hitközségnek pedig nem egyszerűen a vezetője, hanem szinte ő maga a hitközség. Hivatalos ünnepeken ő képviseli a zsidóságot.

Amit ő megélt, az több embernek is elég lett volna. Mégis máig megőrizte a legfontosabbat: méltóságát. Derűjét és életszeretetét mindig mindenhová magával viszi. Biztosan ez az oka, hogy neki nincsenek ellenségei, őt mindenki szereti.

Ugye mondtam: türelem a hosszú élet titka!

*

Fazekas Géza:

Elment egy jó barát

Még mindig nem tudunk felocsúdni a döbbenettől, Nagykanizsáról hazatérve hétfőn fogadott bennünket a hír: meghalt Márton Sándor sorstársunk, mindenki Sanyi bácsija. Tudtuk, hogy beteg, egyre ritkábban volt köztünk, de betegen is figyelemmel kísérte készülődésünket, tanácsokkal látott el bennünket a műsorok készítésénél is. Még szerdán volt ereje telefonon érdeklődni, hogy hol tartunk a felkészülésben. Sajnos a kulturális seregszemlén szerzett élményeket már nem tudtuk vele megosztani. Csendben visszaadta lelkét a Teremtőnek!

Nagykamaráson született 1928-ban. Vak gyermekként került Budapestre a vakok iskolájába. Érettségi után jött vissza a megyébe és Békéscsabán telepedett le. Itt alapított családot. 1954-ben a Békés Megyei Tanácsnál állt munkába gépíróként. A hatvanas évek elejéig dolgozott ebben a munkakörben, utána 31 éven át ugyancsak a megyei tanácsnál, mint telefonközpontkezelő.

Az MVGYOSZ Békés megyei Szervezetének folyamatosan tagja volt. Annak idején a megyei szervezet megalakításában is kivette részét. Első titkára volt a szervezetnek, majd a munka beindulását követően a tisztséget másnak adta át. Nyugdíjazása után ismét aktívan bekapcsolódott a közösség életébe. Zenei tudását hasznosítva oszlopos tagja lett együttesünknek. Lelkesítette a csüggedőket, taníttatta a kezdőket. Zongorajátékával szórakoztatta társait a próbák szünetében.

1995. augusztus 26-án csendben lecsúszott a zongora teteje.

Emlékét megőrizzük! Nyugodj békében Sanyi bácsi!

*

Fazekas Géza:

Kirándulás a Tanyamúzeumhoz

A MVGYOSZ Békés megyei Szervezete Gyulai Körzeti Csoportjának klubja a helyi Tanyamúzeumot kereste fel. A várostól mintegy 15 kilométerre lévő múzeumnál Steigerwald József úr, a múzeum vezetője fogadott bennünket és bemutatta a gyűjteményt. Főleg az idősebb tagok nosztalgiával nézték a régi tárgyakat, az ifjúságuk tért vissza egy pillanatra!

A múzeumlátogatás után egy órás kocsikázásra voltunk vendégek. Megnéztük a határt és a legelésző ménest.

A programot finom vacsora követte, amelyen az éppen névnapjukat ünneplő klubtagokat - szokás szerint - virággal köszöntöttük. A kellemes rendezvényt egy csikós bemutató zárta.

Hazafelé vidám nótázással töltöttük az időt.

*

Szabó Jánosné írása nyomán:

Egy hét Túrkevén

Az idén ötödik alkalommal találkoztak a sorstársak Túrkevén, Sallai Margitnak, a helyi klub vezetőjének szervezésében. Túri Imre kollégiumi igazgató kényelmes szállást biztosított az ország minden részé-

ből Túrkevére látogatóknak. Érkeztek Sopronból, Gyórból, Pécsról, Tápiószentmártonból, Tiszalucról, Kecskemétről, Örményesről és Szolnokról is. Volt, aki állandó visszatérő. Jómagam Gyórból, már másodszor vettem részt ezen az egyhetes üdülésen.

A gyógyfürdő, a kellemes környezet, a szabadidőközpontban a lovaglás, a szalonnasütés, a helyi klub tagjaival való találkozó gazdag programot kínált. A finom "kevi" lángos ugyancsak feledhetetlen! Az ismerkedési esten hol vidám, hol kissé keserű témák kerültek felelevenítésre. Kellemes meglepetésben sem volt hiány: meghívás érkezett a mozgássérültek helyi csoportjának tea—délutánjára, ahonnan a tombolán nyert tortával tért haza a társaság.

Egyik reggel azután autóbusszal szálltak a sorstársak és elindultak Szarvasra. A "Kati II." hajó kapitánya sétahajózás során bemutatta az arborétumot. Néhányan a csoport tagjai közül hajóvezetésből kitérően vizsgáltak. A kirándulás következő állomása Gyomán a Kner Nyomdaipari Múzeum volt. Kner Imre ezt vallotta "Életem értelme nem az, hogy nyomdász vagyok, hanem az, hogy szolgállok." Gyomaendrődöt a helyi önkormányzat által küldött idegenvezető meleg szeretettel mutatta be. Az utolsó állomás - közel Túrkevéhez - egy régi gáti szivattyúházban berendezett növény- és állatvilágot bemutató kiállítás volt. A helyi sorstársakkal együtt vidám nótázással tért haza a kiránduló csapat.

A vendéglátó várossal sétahintőzés közben ismerkedhettek meg a Túrkevéen üdülő sorstársak. A híres Finta-hagyatékot (Az Egyesült Államokból szállították vissza Magyarországra) bemutató kiállítás lenyűgöző volt. Külön említést érdemel még

a Sallai családnál a finom "pörc" (tepertő) és a frissen fejt tehéntej.

Az utolsó előtti napon került sor a búcsúestre a gyógyfürdő éttermében. Sallai Margitka üdvözlő szavai után Dr. Szabó Zoltán a "Túrkevéért Alapítvány" igazgatója köszöntött mindenkit, tolmácsolva a szabadságon lévő Németh István polgármester jókívánságait és ígérte: továbbra is megad minden segítséget az ilyen üdülések megszervezéséhez. Az ízletes birkapörkölt vacsorát követően előkerült a játék - Jeszenszky László pécsi sorstárs vezetésével az éjszakába nyúlóan. Köszönet és tisztelet illeti Sallai Margitot és családját, valamint a túrkevei barátokat ezért az egyhetes nyári programért.

*

Csik Lajos írása nyomán:

Hazánk szép tájain járva

Az MVGYOSZ Somogy megyei Szervezete évek óta rendez egy-egy kirándulást, de három naposat legutóbb tíz évvel ezelőtt sikerült szervezni. Az idén augusztusban pályázat útján nyert pénzüsszegeből ismét lehetőségünk nyílt bejárni hazánk szép tájait három egész napon át. Köszönhattük ezt annak is, hogy egy kaposvári vállalkozó rendelkezésünkre bocsátotta 45 férőhelyes autóbuszát, amely kirándulni vágyó fiatal és idős sorstársainkkal telt meg.

Az úticél első állomása a "hírös város", azaz Kecskemét volt. Ezt a kirándulást igyekeztünk felhasználni arra, hogy az MVGYOSZ megyei szervezeteivel találkozzunk. Tehát Kecskeméten felkerestük a Bács-Kiskun megyei szervezetet. Z. Kovács Bertalan megyei titkár felcsapott ide-

genvezetőnek és körbekalauzolta kiránduló csoportunkat a városban. Elsőként az "öreg templomot, - 1774-1806 között épült, mestere Oswald Gáspár - tekintettük meg. A templomban a mennyezeti freskókat a neves Roskovics Ignác készítette 1902-ben. A városháza épületét sem hagyhattuk ki a programból. Az épület 1893-96 között készült el Lechner Ödön és Pártos Gyula tervei alapján, felhasználva a reneszánsz építészet elemeit. Dísztermének freskóit Székely Bertalan festette. Meghallgattuk a szép harangjátékot, majd tovább sétáltunk a Katona József Színházhoz. Ebben a színházban sok jeles színészünk kezdte pályafutását (pl. Koncz Gábor, Szilágyi Tibor, Szemes Mari, Moór Marianna).

Kecskemétről Szolnokra vezetett utunk, ahol a Tiszaligeti Ifjúsági Táborban kaptunk kényelmes szállást. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei szervezet részéről - többekkel együtt - a titkár, dr. Baranyiné Miks Mária és Kerekes Géza - sorstárs költő - feleségével várt bennünket. A beszélgetések során bepillantást nyerhettünk egymás életébe.

Szolnokról Debrecenbe indultunk keresztül a Hortobágyon. Rövid időre megálltunk Európa legnagyobb pusztáján, ahol a Hortobágyi Nemzeti Parkban gondosan ügyelnek a puszta növény- és állatvilágára. A falu a kilenclyukú híd közelében épült. Műemlék a folyóparton álló csárda, ahol Petőfi Sándor is megfordult 1842-ben. Itt található még a Pásztormúzeum, amely a hortobágyi pásztorok életét mutatja be, őrzi használati tárgyaikat. Debrecenbe érve dr. Nagy Sándor - az MVGYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezete elnöke - kíséretében megtekintettük a város nevezetességeit. Köztük a Kossuth Lajos Tudományegyetem épületét - Korb Flóris tervei alapján 1932-ben adták át -,

mely egyben a város legnagyobb építménye. Sétánk a Déry Múzeumba vezetett tovább, ahol hazánk egyik leggazdagabb gyűjteményét őrzik. A múzeumot 1902-ben alapították. Kincset érőnek számít Déry Frigyes régiség és Déry György néprajzi gyűjteménye. A múzeumban helytörténeti kiállítás is látható. Városnéző sétánk utolsó állomásaként a belváros szívébe, a Nagytemplomhoz mentünk. A templom elődje 1290 körül épülhetett, ami 1564-ben leégett. Később újjáépítették és a Rákóczi család harangot ajándékozott a templomnak. 1802-ben ismét tűzvész áldozata lett. Helyére új templomot építettek klasszicista stílusban. Az építkezés 1823-ra fejeződött be. A debreceni Nagytemplom 1849-ben vonult be hazánk történelmébe: Kossuth Lajos itt hirdette ki a Habsburgok trónfosztását. Magyarország legnagyobb református temploma.

Tokajba érve megpihentünk és megízleltük a híres tokaji bort, majd elindultunk Miskolcra. A MVGYOSZ Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezete képviselői zenés-táncos esttel fogadtak bennünket. Másnap szép hegyi tájakon keresztül Aggtelek-Jósvafőre értünk. Itt található Európa legnagyobb kiterjedésű barlangrendszere, amely átnyúlik Szlovákiába is. Sétáltunk a Baradla barlangban, megcsodálva a természet gyönyörű cseppkő-alkotásait.

Lillafüred következett, de már csak az ebédre jutott időnk. Hazafelé menet érintettük még Parádöt és a fővárost.

A három nap minden helyszínét és gazdag programját részletezni lehetetlen. Remélem, ez a kis ízelítő képet adott arról, hogy egy jól sikerült kirándulás résztvevői lehettünk.

Bartha Zsuzsanna:

Akit visszahúznak gyökerei

Egy meleg nyári esten a Városliget fái alatt a nézőtér elcsendesedett, majd megszólalt a szintetizátor és a szaxofon. A dzsessz muzsika lüktető ritmusa magával ragadta a hallgatóságot. Két neves vak muzsikus adott koncertet a Budapesten megrendezett "Látássérülteket Oktatók Európai Konferenciája" résztvevőinek tiszteletére. A Kölnben élő Franz Németh, azaz Németh Ferenc szaxofon-zenetanár és dzsesszmuzsikus erre a rendezvényre érkezett fővárosunkba, s készségesen mesélt életéről lapunk olvasóinak.

A történelem közbeszól

A fiatal házaspárt 1956 vihara elsodorja Magyarországról. Köln városában telepednek meg és az évek során sikerül egzisztenciát teremteniük, bár magyar gyökereiket sosem veszítik el teljesen. 1957-ben megszületik első gyermekük, Ferenc. Az örömben azonban üröm vegyül, mert a terhesség alatti rubeola következményeként a kisfiú vak. Hét éves koráig főleg a magyar emigránsok körében él, szellemiségét az ó-haza kulturális öröksége formálja. A vakok iskolájába kerülve elszakad szüleitől, idegennek és elhagyatottnak érzi magát az intézetben. Vigaszt és örömet az éneklésben talál. Az énekkarban figyelnek fel zenei tehetségére, hangszerként a klarinétot ajánlják neki. 10 éves, amikor összegyűjtött zsebpénzéből saját klarinétot vásárol, ősszel az iskolai bálon már fellép. A vak gyermekek zenei képzésére - véleménye szerint - Németországban nem fordítanak akkora figyelmet, mint Magyarországon.

Autodidaktaként tanul klarinétozni, azzal az eltökélt szándékkal, hogy muzsikus lesz.

Kis kitérővel

Az általános iskolát követően - praktikusabból - kereskedelmi szakközépiskolába megy. Ezt a lépését azóta sem bánta meg, ért a szerződésekhöz, az üzlethez, ismereteinek hasznát veszi muzsikusként. A középiskolai évek alatt megtanul zongorázni, s amikor csak teheti a nyilvánosság előtt méreteti meg magát. 15 évesen az édesapjától orgonát kap ajándékba, két hét múlva már egy trió tagjaként egész estét betöltő műsorban szerepel. 1973-tól két éven át egy török zenekarban orgonistaként játszik. Zenei fejlődése szempontjából kitűnő ez az "iskola", rengeteget tanul. Hatalmas lendületet ad életének 1974-ben egy belga úr, aki felfedezi, hogy jó érzéke van a szaxofonhoz. Egy évvel később "Sound United" névvel zenekart alapítanak közösen. Mindeközben befejezi a kereskedelmi szakközépiskolát és szeretne bejutni a zeneművészeti főiskolára. Vaksága akadályt jelent, csak évek múlva, kitartó munkája és akarateréje révén valósulhat meg a nagy álom.

Magyarország önbizalmat ad

19 évesen látogat el először az ó-hazába, Győrben élő rokonaihoz. Számos magyar zenésszel megismerkedik. Egy évvel később két hónapon át már a győri Jereván Szállodában és a Rába Étteremben muzsikál - nagy sikerrel. A magyar zenészek felkarolják, így 1978-ban Papp József tanár úr szaxofonos növendéke lesz. Ezalatt a Periszkóp Együttesben játszik, bekapcsolódik a magyar dzsessz életbe. "Teher alatt nő a pálma" - ez a közmondás Németh Ferenc életében a magyarországi huzamo-

sabb tartózkodás során érvényesül. Anyagi és családi okok miatt kénytelen visszamenni Kölnbe, ahol folytatja zenei képzését. Különböző dzsessz együttesekben játszik, felvételt készít vele a kölni rádió. 1979-ben megkapja első "profi" állását a Köln - Düsseldorf Hajótársaságnál. Ugyanebben az évben öt hétre Ausztráliába utazik, és természetesen egy zenekarban játszik. Visszatérve a távoli kontinensről Németországba, az is megtörténik, hogy egyszerre tíz zenekarban dolgozik.

Eljő a várva várt nap

25 évesen a zeneművészeti főiskola előkészítő tagozatának növendéke lesz. Egy éven át megfeszített munkával készül a felvételre, miközben megismerkedik egy látó német kislánnyal - Martinával. Sikerül a felvételi vizsga és a szaxofon szakon megkezdheti tanulmányait. A sors kegye folytán Martina kimondja a boldogító "igen"-t, majd feladja addigi állását, hogy párjának segíthessen. A szerelem nem ismer lehetetlent és az ifjú feleség Ferencet minden nap elkíséri a főiskolára, jegyzeteli a tananyagot. A súlyos anyagi gondok ellenére 1989-ben elérkezik a várva várt nap: átveheti zenetanári diplomáját. A főiskolai évek során is rendszeresen muzsikál: két éven át egy bécsi dzsessz-rock bandában, azután ismét Magyarországon. 1987-ben Nesztor Iván zenekarával fellép Székesfehérváron és a Közgazdaságtudományi Egyetemen. A diktatúra bukását követően Romániában koncertezik. Napjaink Németh Ferenc életéről 1990-ben német filmesek Magyarországon forgatnak. Helyszíneként Magyarországot választja, mert úgy érzi, az ó-haza segítsége nélkül sosem érhetne volna el célját. Az évek során a sok-sok fellépés és turné mellett baráti kapcsolatai is szövődnek magyar sorstársaival. Pontírás-

ban olvassa az MVGYOSZ számos kiadványát, hogy tájékozódjon a hazai helyzetről. Felesége - azután, hogy Ferenc elvégezte a zeneművészeti főiskolát - férje támogatásával grafikus lett, és ma is a legfőbb támasza Európa egyetlen vak szaxofonosának. Távlati terveik közt szerepel, hogy tanyát vásárolnak Magyarországon és alapítanak egy zeneiskolát, ahol vakok és gyengénlátók is tanulhatnak. Németh Ferenc azon fáradozik - kihasználva a kettős állampolgárság kínálta előnyöket -, hogy a híd szerepét töltsse be a magyar és a német zenei élet, a látássérültek közösségei között. Sok sikert!

*

Kovács Pál:

Régi kódexek titkai (VI. rész)

Tánckönyvek

A XV. században keletkezett az a "Bas-sedanc" (basszustánc)-könyv, mely a feltételezések szerint Ausztriai Margit tánckönyve volt, de kiderült, hogy édesanyjáié, Burgundi Máriaé. A könyv gyönyörű vörös damasztba kötött, lapjai feketék, s a kotta fölé a tánclépések kezdőbetűi arany és ezüst betűkkel íródtak.

Érdekessége e kéziratnak, hogy mindössze egy dallamot jegyeztek le benne, s ezt a dallamot egy mély, vagy hangos hangszeren játszhatták.

Tuane Arbaud tánc- és illemtankönyve

Egy Francia pap, Jean Paboraud, aki Tuane Arbaud néven 69 éves korában elkészítette a XVII. század egyik legjelentő-

sebb tánckönyvét, melyben nemcsak a táncok dallamai, hanem koreográfiái is megtalálhatók.

A könyv alcíme: "Értekezés párbeszéd formában". A kéziratban található párbeszéd a táncmester és tanítványa között folytatódna.

A kódexben néhány táncrend is olvasható, közülük az egyik 4 brandle-ből áll: az első kettőt az időskorúak táncolták, a harmadikat (vidám brandle) a fiatal házasok, míg a negyediket (burgundi brandle) a legfiatalabbak.

Arbaud nemcsak a táncokról tesz említést, hanem a korabeli illemről és viselkedési szokásokról is.

Diák: "Ami engem elijeszt, hogy néhányan helytelenítik a táncolást, sőt, azt becsületlennek, tisztességtelennek, valamint nőiesnek tartják, méltatlannak egy komoly férfihoz! Olvastam, hogy Cicero Gabinus konzulnak szemrehányást tett, mert táncolt. Tiberius kiűzte a táncosokat Rómából. Domicián mindenkit kihúzott a szenátorok listájáról, aki táncolt. Alfonz, Aragónia királya megfedte a Gallokat, mert azok táncsal szórakoztak. Mózes feldühödött, amikor Izrael fiait táncolni látta."

Erre a mester így válaszol: "... Dávid király táncolt Isten bérkájára előtt, és amin Mózes megdöbbsent, az nem a tánc miatt volt, hanem nem akarta megengedni, hogy az aranyborjú körül táncoljanak. És ami Cicero-t illeti, neki visszeres, dagadt lába volt, ezért helytelenítette a táncolást."

Arbaud sokszor hasznos tanácsokat is ad: "Ha ön házasodni szeretne, tudnia kell, hogy kedvesét tartása által, ügyességével, méltóságával táncban nyerheti meg; Ennél is több, ha az ember azért táncol, hogy megtudja, kedvese egészséges-e, tagjai jól használhatóak-e? A tánc végén megengedett a kedvest megcsókolni, hogy két oldal-

ról megszagolhassuk, hogy lélegzete egészséges-e."

Egy másik tanács: "Ha ön társaságban táncol, ne szegje le fejét, hogy lépéseit ellenőrizze, tartsa fejét egyenesen, tekintetét biztosan, és hagyja kezét lefelé lógni, de ne élettelenül, viszont nem is erősen gesztikulálva. Öltözzön illedelmesen, húzza harisnyáját feszesre és viseljen csinos cipőt."

Következzék most Arbaud mester szerint egy tánc, a Pavane leírása: "Nemesek táncolhatják ezeket a táncokat karddal és barettel (széles karimájú Francia tollas kalap), a többiek hosszú talárban, becsületes kereskedők súlyos komolysággal tovalépkedve. A nőknél megfigyelhető egy egyszerű, szerény tartás, lesütött szemek és csak néha—néha nézik a jelenlevőket, szűzies, szégyenlősséggel teli tekintettel. Királyoknak, hercegeknek, nagyuraknak arra szolgál a Pavane, hogy pöffeszkedjenek, pompázzanak nagy köpenyeikben, díszes ruháikban királynő, hercegnő és udvari dámák által kísérve, akik talárjuk hosszú, leengedett uszályát húzzák maguk után a földön, vagy hölgyeikkel vitetik azt." A Pavane táncot a zenészek "nagy tánc"-nak nevezték.

Ezt a kódexet 1588-ban adták ki.

*

Hollósy Zoltán:

A dohányzás káros az egészségre

A szemészet dohányzójában négyen ültek az asztalnál. Zsugáztak, szájukban tor-
kig égett csikkekkel, így mulatva a vándorszorgó időt. Nehéz meglesni a szomszéd lapját, már csak azért is, mert egyik szemük kagylóval takart. Jobbhajókon így

díszelgnek a főkalózok. Kávészünetben a Pék mesélt:

- Megégett a Stréber. A szomszéd kórteremben fekszik a szemével, meg a lábával. Azt meséli, valamelyik szemét kirántotta a WC-ből, akkor pörkölődött meg. A Stréber mintabetegként viselkedett - látszatra. - Minden szabályt, a házirendet be kell tartani - mondta és azt is, hogy a dohányzás káros az egészségre. Vizitkor azt mondta, naponta többször van széklete. A nővérek hozzátették, ha ez így igaz, akkor a napi minimo-kalkula 20 ürítés már az exitbe sodorta volna. - Szóval az "antinikotinis-ta" bent ült a kagylón, de én ezt nem tudtam. Ő nyugodt lehetett, mert már napok óta élvezte furmányos találmányát, amely nem volt más, mint egy cca. félméteres sodrott gézheveder. Ennek egyik végét a kilincsre kötötte, másik végét rafinált tengerészcsomóval csuklójára erősítette, aminek következtében megoldódott a zárhiány. Ha valaki - egyszerűbb ember - a kagylón üldögélt, onnan nem érte el a kilincset és bármikor rányithattak. Ellenkező esetben - a letolt gatyával a kilincset markolja, akkor működik az "élő zár", más meg nem.

- Amikor erőteljesen megrántottam az ajtót, a kilincs a gézt, a géz pedig a csuklót és vele együtt tulajdonosát valósággal letépte a kagylóról. De ez még nem minden: az éppen csak bokát fedő pizsamaszárak fogták a lábakat, kizárva így a zuhanó talpraállását. A parázsló csikk még repülés közben a nadrágszárba zuhant, nem kevés üvöltözésre serkentve a balesettest. Csuklóját a géz a kilincshez kötötte, ezért félig ülve-fekve szabad kezével a nadrágszárban kutakodott. Tudjuk, hogy az emberek vészhelyzetben kevésbé logikusan cselekszenek. Ezalól Stréber sem volt kivétel, ám lehet, hogy a jobbik szeme is rossz volt,

mert csak nem akadt rá a füstölgő csikkre. Én is rosszul látok, s épp azon gondolkodtam, hogyan segíthetnék a világtalanon? Az égéshez oxigén is kell többek között. Ha ez hiányzik, abbamarad a folyamat, a zsarátnokból hamu lesz. A pizsamaszár - kórházi tulajdon - több helyen szitává lyukadt, ahol meg nem, ott Stréber bal lábszára mutatott skarlátra utaló, erőteljes vörös foltokat, hólyaggal kombináltan. Ezidőtájt - már jelen volt a főnövér is, aki szótlanul bámulta a végkifejletet - nem értve az összefüggéseket. Szegény embert az ág is húzza, hát még azt, aki rosszul lát. Stréber, miután kialudt a filtervég is, imigyen szólott tévedésből a nővérek főnökéhez:

- Te mocsok szemét, miért rántottad ki az ajtót?

A válasz női hangon érkezett, s mindent megmagyarázott. Jómagam - az esetet summázandó - bölcsen megjegyeztem: Való igaz, a dohányzás káros az egészségre!

*

*Évfordulók nyomában
Lak István írásai*

50 éve halt meg Vikár Béla

Neve főként a népdalgyűjtők, néprajzkutatók körében ismert. Első magyar népdalgyűjtőnket tisztelhetjük személyében.

Vikár Béla 1859. április 1-én született a Somogy megyei Hetes községben. Tanítói pályára készült. A budapesti egyetemen nyelvészeti és irodalmi tanulmányokat folytatott. Az egyetem után az Országgyűlés Gyorsíró Iroda munkatársa, majd vezetője 40 éven át. A népdalgyűjtést és a

műfordítást mellékfoglalkozásként, szabadidejében végezte.

1889-ben Finnországban néprajzi tanulmányúton járt, ahol végérvényesen megérelődött benne a Kalevala lefordításának terve. Miután munkájával elkészült, 1909-ben megjelent a magyarra fordított Kalevala.

A népdalokat az egyetem befejezését követően kezdte gyűjteni. Eleinte gyorsírással -13 évesen sajátította el - jegyezte le a szövegeket, dallam nélkül, hiszen nem volt zenész. Azonban jól tudta, hogy a pusztai szöveg egymagában olyan, mint a virág illat nélkül. Kiterjedt gyűjtőhálózattal dolgozott. A munka érdekében széleskörű levelezést folytatott falusi tanítókkal. A gyűjtő munkához felbecsülhetetlen segítséget jelentett számára a fonográf, Edison találmánya (1877. augusztus 12-én hallhatta először saját hangját a feltaláló). 1879-ben már Budapesten is bemutatták a fonográfot. A világon mindenütt felismerték kultúrtörténeti jelentőségét. Mikor gyűjtött először Vikár Béla fonográfal? Egyik 1895. évi nyilatkozata szerint, már ekkor több hengerből álló gyűjteménye volt. Vikár nyomdokain járva fontos adatokra bukkantak a kutatók. Eszerint 1894. április 2-án fonografált szülőfalujában az öreg iskolában. A felvételen szerepel a pontos dátum és az énekes neve, aki még 1959-ben élt Hetes községben és emlékezett a nevezetes napra. Vikár Béla főleg népdalokat, népmeséket gyűjtött, Európában elsőként fonográfal. Gyűjteményéből néhányat bemutatott Párizsban 1896-ban a folklór kongresszuson, melyen a jelenlévő szakemberek ámulva hallgatták felvételeiről a magyar földművesek dalait. Vikár Béla kezdeményezésére a kongresszuson elhatározták, hogy ezután csak hangrögzítéssel készült dalokat fogadnak el tudó-

mányos értékűnek. A gyűjtés mellett jelentős irodalmi munkát is végzett Vikár Béla. Az említett Kalevala fordításán kívül, számos nyelvről fordított le alkotásokat magyarra. Írásban kiadott kötetei közül kiemelkednek: a Somogy megye népművészete, a Regósének című munkái.

Vikár Béla 1943-ban, utolsó nagyobb írásában, a Kodály-émlékkönyvben így írt, emlékezve Bartók Bélára és Kodály Zoltánra: "Odakölcsönöztem nekik a fonográfot Petőfi szellemében, mit én nem egészen dicstelenül kezdtem, folytasd te barátom teljes dicsőséggel". A két nagy zeneköltő valóban betetőzte azt a munkát, amit a gyűjtés terén Vikár elkezdett.

Vikár Béla 1945. szeptember 2-án hunyt el Dunavecscén. Népdalkincsünk gyűjtőmunkájának köszönhetően maradt ránk. Emlékét kegyelettel őrzik a néprajzkutatók, a népdal- és irodalomkedvelők.

Bartók Béla halálának 50. évfordulójára

Bartók Béla tanító és Vojt Paula zongoristat-anítónő első gyermekeként született az ifjú Bartók Béla 1881. március 25-én, a Torontál megyei (ma Románia) Nagyszentmiklóson. A kisfiú zenei tehetsége korán megmutatkozott. 1888-ban meghalt a családfő. Az édesanya ezután tanítónői állást vállalt, hogy gyermekeit - Bélát és Elizát - nevelni tudja.

1892 májusában zongorázott először nagyobb közönség előtt Bartók Béla Nagyszőlősen (ma Ukrajna), ahol édesanyja tanított. Előadta A "Duna folyása" című szerzeményét is. Ez év őszén a család Pozsonyba költözött, ahol Bartók Béla megkezdte rendszeres zenei tanulmányait Er-

kel Lászlónál. Utolsó gimnáziumi éveiben már dalokat, kamaradarabokat komponált.

A budapesti zeneakadémiára 1899-ben nyert felvételt, Thomán István zongora- és Koessler János zeneszerzés osztályába. Mindkét tanára a II. akadémiai évfolyamra vette fel. Tanulmányai alatt sokat betegeskedett, tüdőbaj gyötörte. 1902-ben ismerkedett meg Kodály Zoltánnal. Egy évvel később kiváló eredménnyel fejezte be akadémiai tanulmányait. Ugyanebben az évben adta első zongorahangversenyét Budapesten. Első műveire Wagner és Richard Strauss erősen hatottak. Korai alkotásai közül a legjelentősebb a Kossuth szimfónia és az I. szvit, amely közvetlen folytatását jelenti a XIX századi magyar romantikának.

Zeneszerzői pályáján döntő fordulatot hozott az 1906. esztendő. Figyelme ekkor irányult a népzeneire. Ebben az évben Kodály baráti segítségével és tanácsai nyomán kezdte meg rendszeres népzenei gyűjtőmunkáját. Hogy mennyire az utolsó percekben kezdődött meg hangrögzítéssel a régi szokások, népdalok megörökítése, arra álljon itt egyetlen példa. Bartók Béla 1907 nyarán Gyula városában kezdte el a népdalok gyűjtését. Útjának első állomása a város határában lévő Benedek puszta volt. Béresek, cselédek, pásztorok dalaival ismerkedett. Akkor vette fel fonográffal gyűjtésének egyik legszebb darabját, az "Elindultam szép hazámból" kezdetű dalt, amit egy uradalmi gulyás énekelt el neki. A felvétel után néhány nappal tűzvész semmisítette meg a puszta házait, gazdasági épületeit, kazlait. Ha ez a szomorú esemény előbb történik, talán sohasem kerülhetett volna Bartók fonográfhengerére ez a csodálatos dal, amely később szinte a

himnusza lett a hazájukat hagyni kényeszerülőknek.

Gyűjtőmunkája során Bartók Béla mint egy évtizeden át bejárta hazánk legkülönbözőbb tájait és számos külföldi területet. A népi, nemzeti forrásra támaszkodva, Kodálllyal együtt alkotta meg az új magyarzenei stílust, egyben saját egyéni zenéjüket. Ebben az évben adták ki közös népdalfeldolgozás gyűjteményüket: "Magyar népdalok" címmel.

Bartók 1909-ben megnősült, Ziegler Mártát vette feleségül. 1910-ben megszületett fiuk, Béla.

A modern művek tolmácsolására, a közönség megnyerésére, az alkotások hitelesebb megszólaltatása érdekében 1911-ben több muzsikussal együtt létrehozták az "Új Magyar Zenei Egyesületet". Sajnos nem váltotta be a reményeket és Bartók ennek köszönhetően visszavonult a nyilvános szerepléstől. Főként a népdalok gyűjtésére, a komponálásra fordította idejét. Ekkor készült el: "A fából faragott királyfi", valamint egyetlen operája, "A kékszakállú herceg vára" című műve. Harmadik, egyben utolsó színpadi alkotása: "A csodálatos mandarin" is ezekben az években készült el.

A Tanácsköztársaság idején Kodálllyal együtt tagja a zenei direktóriumnak, majd az elkövetkező évtized a sorozatos külföldi hangversenyek jegyében telt el. Világszeretelen elismert előadóművészként és zeneszerzőként tisztelték. Itthon a hivatalos szervek mellőzték és gyakran támadták a környező népek iránt érzett szimpátia miatt. szélsőséges nacionalista légkörben is képes volt megőrizni tiszta magyarságát - nem más népek rovására, hanem a népek testvérré válásának eszméjét hirdelve.

Miután 1923-ban elvált feleségétől, házasságát kötött Pásztor Dittával, a később-

bi zongoraművész társsal. Ebből a házasságából született Péter fia. Jelentősebb alkotásai között ekkor komponálta a "Cantata profana" című művét.

50. születésnapjára Franciaország a BECSÜLET RENDEL tüntette ki, itthon pedig a Corvin-koszorúval ismerték el munkásságát. Az 1930-as években több elméleti tanulmányt írt. A "Zene húros hangszerekre, ütőkre és celestára" című műve is ekkoriban készült el. Férfi-, női- és gyermekkórus műveket is írt nagyobb számban, de Vonósnégyesei, két zongoraversenye is ekkor született meg.

1940. október 8-án végleg elbúcsúzott a budapesti közönségtől: örökre elhagyta hazáját. New Yorkban telepedett le, ahol egyre többet betegeskedett, megélhetési gondokkal küszködött. Amerikában komponálta a Hegedűszóló szonátát Yehudi Menuhinnek. Ekkoriban készült el a "Concerto" című zenekari műve is. 1945 nyarán fejezte be III. zongoraversenyét, ez volt utolsó befejezett alkotása. Már csak vázlatát tudta elkészíteni Brácsaversenyének, amelyet Serly Tibor fejezett be.

Bartók Béla New Yorkban halt meg 1945. szeptember 26-án. Ott is temették el, hamvait csak 1988 nyarán hozták haza. Budapesten a Farkasréti temetőben helyezték végső nyugalomra.

Bartók életműve mind a magyar, mind az egyetemes zenetörténet szempontjából korszakalkotó jelentőségű. A kelet-európai népek, de elsősorban a magyarság népzenéjében találta meg azt a tiszta és nemes forrást, amelyből merítve megújíthatta és világszínvonalra emelhetette zenénket.

Shareware híradó
Dr. Hohl József:

A Cdplayer program ismertetése

(Felhívjuk az olvasók figyelmét, hogy immár 6 számítógépes program CD listája kapható meg két 3,5"-os floppy lemezen - mindegyik programhoz azzal a rövid, angol nyelvű ajánló szöveggel, amelyek a lemezeken is megtalálhatók. - a szerk. megj.)

Találtam a vakok számára hasznos és könnyen kezelhető programot.

I. A Cdplayer (3.2-es verzió)

Az angol Jupiter Software cég 1993-ban, számítógépes CD-meghajtóhoz készített DOS és Windows Audio programcsomagja. A Szövetségben, a Shareware könyvtár anyagából lehet kérni a második Trio-lemez Dir32 nevű könyvtárából a Cdplayer.zip fájlt.

A Manual.dos dokumentáció beszél automatikus installálásról. Annyira automatikus, hogy egyáltalán nincs szükség rá. Ha Pkunzip-pel kibontjuk egy újonnan nyitott könyvtárban (a programdokumentáció ajánlata szerint Cdplayer nevű legyen), akkor 21 fájlt kell kapnunk, amelyek közül ismételtén van egy csomagolt fájl (Upgrade.zip), és ha ezt is kibontjuk, utána pedig a zip-eket töröljük, összesen 22 fájlunk lesz. A programnak van Windows változata, a programcsomag nagyobb részét ez alkotja. Van egy memóriarezidens alakja is (cdtsr.exe), ami szerintem nem sokat ér, tehát lényegében két programot érdemes megtartani: a cdplayer.exe és a manual.dos nevű fájlokat. A Cdplayer első elindítás után, ha talál lemezt a meghajtóban,

azonnal készít két fájl az adatbázishoz: Discs.dat és Discs.ix néven.

Ez az ismertetés kizárólag a DOS változatot tárgyalja, azt is a Brailab beszélővel rendelkező vak felhasználó szempontjából. A Windows formával és az egérkezeléssel egyáltalán nem foglalkozom.

A Cdplayer.exe DOS Audio CD lejátszó program (röviden: cdplayer) rendelkezik azokkal a tulajdonságokkal, amilyenek a normál CD-lejátszókat jellemzik. Vakosan kezelhetők, nemcsak kurzor- és egérmozgatással, hanem billentyűkkel. Ezen kívül katalógus program is, CD gyűjteményünket gondosan számon tarthatjuk a segítségével.

Kijelzi a képernyőn (és beírja adatbázisába) a CD-meghajtóban lévő lemez mennyiségi adatait: a tételek számát, a teljes és a részleges időket. Szöveges feljegyzéseket készíthetünk a lemezekről és az egyes sávokról (track-ekről), majd mind a mennyiségi adatok, mind a szövegek alapján lehet a katalógusban keresni, listákat készíteni. A program a már indexelt (az adatbázisban eltárolt) lemezeket felismeri és újbóli lejátszásuk alkalmával a megfelelő szövegeket jeleníti meg.

A Cdplayer 6 képernyővel vagy ablakkal rendelkezik (itt az ablak a teljes képernyő, ezért szinonim értelemben használhatjuk, igaz, mindegyik képernyő több részből áll). Indítás után egy shareware képernyő jelentkezik, ezen egy Enter-rel azonnal túlmehetünk, tehát a cdplayert mindjárt két Enter-rel kell indítani, ekkor megkapjuk a fő képernyőt, a kezelőablakot (handset). A D-betű lenyomásával az adatfelvételi ablakba jutunk (record screen), innen F8 lenyomásával a keresőablakba (browse screen). A kezelő- és a felvétellablakhoz egy-egy segítőmagyarázatokat nyújtó (help) képernyő tartozik (F1 lenyo-

másával juthatunk hozzájuk). Az első a CD-lejátszó funkció kezelő gombjait sorolja fel, a második megpróbálja röviden elmagyarázni, miként kell az adatmezőket kitölteni és hogy a két katalógus ablakban, az adatfelvevőben és a keresőben mely billentyűk használhatók. Az Escape-billentyűvel léphetünk ki az egyes ablakokból, a kezelőből egyenesen visszakerülünk a DOS-ba.

Vigyázat! Amikor a kezelőben megnyomjuk az F1-et, hogy megkapjuk a hozzátartozó Help-et, az első, a shareware kép jelenik meg, amelyiken csak néhány funkció van feltüntetve a 20-23. sorban. Üssünk le valamilyen billentyűt (szóközt vagy Enter-t), és megjelenik a Help kép.

II. A Cdplayer funkciói

A Cdplayer funkciói nemcsak számbillentyűkön, hanem betűbillentyűkön is meghívhatók. (Megjegyzés: Az alábbiakban a "/"-jel jelentése: vagy.)

9/P (Play): lejátszás.

8/I (Interrupt/pause): szünet, a lejátszás megszakítása; újabb megnyomásra folytatás.

7/S (Stop): a lejátszás leállítása.

6/N (Next track): következő sáv.

5/C (replay Current track): a kiválasztott sáv újrakezdése.

4/L (Last track): "utolsó", azaz előző sáv.

3/F (fast Forward): előreugrás 30 másodpercenként.

2/e (Eject/close): a lemeztartó kinyitása és becsukása.

1/b (fast Backward): hátraugrás a sávon belül 30 másodpercenként.

0 vagy Esc kilépés a programból (exit). Ez a művelet az elindított lejátszást nem állítja le.

. /G a lejátszás attól a sávtól kezdődik, amelyiknek a számát itt beírjuk.

m (play Mode): 4 játékmódot kapcsol be ill. ki felváltva. 1. "Track" módban csak az aktuális sávot játssza. 2. "Custom" módban az adatbázisban beállított sávokat játssza le. 3. "Shuffle" módban a sávokat véletlenszerű sorrendben jelöli ki lejátszásra. Ha az ismétlő mód be van kapcsolva, a lemez minden egyes ismételt lejátszásakor a sávok más-más sorrendben fognak következni. 4. "Disc" módban az egész lemezt játssza vagy az elejétől, vagy a kiválasztott sávtól.

R (Repeat): az ismétlő mód ki-bekapcsolása. Ha be van kapcsolva, ezt kijelzi az első státusz-sorban (a képernyő ötödik sorában), és az aktuális játékmód ismétlődik mindaddig, amíg a R-t vagy a Stop-gombot (7/s) meg nem nyomjuk.

Jobbra/balra "nyíl": hangerő (volume) szabályozása.

Fel/le "nyíl": a sztereó sávok szabályozása (balance).

** a balance középre állítása.

d (Disc catalogue): belépés a lemezkatalógusba. Ha már létezik a meghajtóba tett lemezről adatfelvétel, akkor ezt betölti és felkínálja szerkesztésre. Ha nem, akkor a sávadatokat tölti be a meghajtóban lévő lemezről, és felkínál egy üres adatfelvételi területet a további adatok beírásához. Ha nincs lemez a meghajtóban, akkor a rendszer "error" hibaüzenetet küld (a kezelőben, hatodik sor bal oldalán) és átmeleg kereső ablakba.

O (impOrt): adatbevitel külső fájlból megengedett rekordformátumban.

V adatkivitel külső fájlba egysoros, csV (comma separated Variable) formában. Egyetlen hosszú sort kapunk, ahol az adatokat vessző választja el.

X (eXport): adatkivitel külső fájlba többsoros, X—formátumban.

III. A kezelő képernyő felépítése

A kezelő képernyő 3 részből áll:

1. Kijelző (Display) - megmutatja a játékmódot, a sáv- és lemezidőt (5-8. sor);

2. Játék funkciók (play controls) - szám- és betűjelekkel (10-17. sor);

3. Beállító funkciók (selection controls) — betűjelekkel (20—24. sor). 5-8. sor: az aktuális lemez státusza. 7. sor a sáv, 8. sor

a lemez időértékeit tartalmazza: a már el-telt és a még hátra lévő időmennyiséget. 5. sor baloldalán a játékmódot jelzi ki a program. Ugyanebben a sorban, a mód mellett

megjelenik a Repeat is, ha bekapcsoljuk. A Repeat kapcsolgatható játék közben, a Mode csak Stop helyzetben. A mód-kijelző

alatt, a 6. sorban látható az éppen érvényes funkció, pl. stop, play, pause, working (amikor hozzáérünk egy billentyűhöz fő-

lőslegesen), reading (amikor adatot olvas be). 10-17. sor a numerikus billentyűzet

ábrázolja, de szerencsére az írógép szám-billentyűin is kiadhatjuk a CD-vezérlő pa-

rancsokat, sőt betűkkel is, amelyek a meg-felelő funkció megnevezésének kezdőbe-tűi. 20-23. sor jobb oldalán csak betűkkel

irányítható funkciók vannak feltüntetve (r, m, d, o, v, x). Bal oldalon a 20. és 21. sorban az aktuális lemez és sáv adatbázis-

ban megtalálható szöveges kísérői jelen-nek meg, ha készült róluk adatfelvétel. A 24. sorban csak egy figyelmeztetés áll: F1

Help.

Tulajdonképpen erről a képernyőről minket csak a státuszsorok érdekelnek (5-8. sor).

IV. Az adatfelvételi (rekord) képernyő felépítése

(Sajnos, a program csak az angol ABC 26 ékezet nélküli betűjét kezeli.)

Egy lemez rekordja foglalja le az egész képernyőt a 2. sortól a 20. sorig. Egy rekord a következő elemekből tevődik össze:

1. Lemezcím (Disc name): 30 karakter lehet. Kereső módban a program a rekordokat a lemezcímek alapján rendezi alfabetikus sorrendbe.

2. Szerző vagy előadó (composer/artist): 30 karakter lehet.

3. Zenetípus (music type): 15 karakter lehet, pl. barokk, romantikus, pop, stb.

4. szabályozott játékrend (custom play): Ez a mező is 30 karakter hosszú lehet, és a sávokat (track-eket) az általunk kívánt sorrendben írhatjuk be.

5. Lemezinformáció (disc reference): 15 karakteres adatmező. Lényegében szöveges azonosítás saját magunk számára. Amikor a kereső ablakban a nagy lemezgyűjteményünkben szöveg alapján keresünk, jó szolgálatot tehet nekünk.

6. Sávadatok (track details): A program ide írja be az összes sáv játékidéjét, de mi is beírhatjuk az egyes sávok (tételek, számok) címeit.

7. Lemez azonosító (disc id): 8-jegyű hexadecimális szám, amelyet a program ad meg. Erre elsősorban neki van szüksége az indexeléshez.

A rendszer lemezenként legtöbb 30 sávot enged meg, Kétféle szerkesztési képernyő alkalmazásával: egy oszloposat a 15 vagy kevesebb sávú lemezek számára, két oszloposat a 15 sávon felüliek számára.

Ha egy mezőt végigírunk, automatikusan átkerülünk az új mezőbe, egyébként Enter-rel kell jelezni a beírás végét.

Ha a mező első karakterén vagyunk, akkor le- és felfelé sétálhatunk mezőről mezőre.

Beírásnál a következő billentyűket használhatjuk:

Insert: behelyez egy szöveget a kurzor pozíciójában. **Delete:** törli az aktuális karaktert. **Jobbra nyíl:** a kurzort egy pozícióval jobbra mozgatja. **Balra nyíl:** a kurzort egy pozícióval balra mozgatja.

Ctrl-V: A beírási módot ki-bekapcsolja. Ha be van kapcsolva az insert mód, akkor a kurzor egy villogó négyzet, ha ki van kapcsolva, akkor a kurzor egy villogó vonal. **Insert (beszúrási) módban** a karakterek behelyeződnek a meglévő szövegbe, és a backspace működik (töröl); **ráírási (overwrite) módban** a karakterek ráíródnak a meglévő szövegre, és a backspace nem működik.

A 23. sorban szokásos használati utasításokat olvashatunk: Enter kiválasztja a mezőt, Esc kilép és ment. A 24. sor fontos információkat tartalmaz: a lemezazonosító számot, a sávok számát és a lemez öszsidejét. A sor jobb oldalán jelzi, hogy F1-gyel segítőmagyarázatot (help) hívhatunk be.

A rekord ablakban a sávok számozása 1-9, A-U, egy lemezre vonatkoztatva összesen 30 lehetséges. Bár adatfelvételnél csak egyjegyű számokat és betűket írhatunk, a kezelőben a 9-nél nagyobb számú sávot kétjegyű számmal (10-30) kérhetjük a "." vagy "G" sávválasztó paranccsal. A "Custom play", vagyis a programozott játékrend beírásánál viszont a betűket kell alkalmazni. Például ha egy 12-sávú lemezen sorrendben a harmadikat, a 12-et és a 10-et akarom lejátszatni, akkor az adatmezőbe a következőképpen kell beírni: 3CA.

Ha a rekord ablakban készen vagyunk a szerkesztéssel, Esc-billentyűvel visszalé-

pünk a kezelőbe, de előzőleg megkérdezi, hogy elmentse-e a változtatásokat. Y-válaszra elmenti a rekordot, N-válaszra a rekord érintetlen marad.

V. Kereső képernyő

Ebben az ablakban az egész katalógust átböngészhetjük. Egyszerre 10 belépést (entry) mutat be az adatbázisból. A 10 rekord egyenként egy-egy sort alkot a lemez címek alapján, ABC-sorrendben. Mind-egyik sor az alábbiakat tartalmazza: lemezcím, szerző, zenetípus, lemezinfo.

A 21. sorban 3 új művelet közül választhatunk:

G (Goto disc): utána beírjuk a keresendő lemezcím néhány első karakterét, aminek alapján a keresés történik. Ha megtalálja, ráugrik, egyébként az alfabetikusan hozzá legközelebb állón áll meg;

W (Word filter): szavas szűrő. 30 karakter hosszú stringet is beírhatunk (kis- és nagybetű különbsége nem számít), amelynek alapján a rendszer kigyűjti azokat a rekordokat, amelyek tartalmazzák. A szűrt listában ugyanúgy sétálhatunk le és fel, mint a teljes listában. Abbamarad a szűrés a W-betű másodszeri megnyomásával, vagy ha Esc-cel kilépünk a kereső ablakból;

D (Delete record): rekord törlése. Ha törölni akarunk egy rekordot, akkor álljunk rá kurzorral a belépési sorára, és nyomjuk meg a D-betű gombját. A törléshez megerősítést kér Y-betűvel, N-betű lenyomására a törlés elmarad.

A kereső ablakban Enter-rel kiválaszthatunk egy entry-t vagy rekordot, és ezzel a rekorddal megjelenik a "record screen", az adatfelvételi ablak, ahol a már ismert módon szerkeszthetjük a kiválasztott lemez adatbázisát. Escape lenyomásával visszajutunk a kereső ablakba, de előtte

most is megkérdezi, ha csináltunk változtatást a korábbi beírásunkban, hogy elmentse vagy nem.

A rendszer minden adatmentés után indexeli az adatállományt (discs.dat); ez szükséges ahhoz, hogy használni tudja. Ha az index állomány (discs.ix) megsérül, akkor ezt a program érzékeli, és megkérdezi, hogy akarjuk-e újraépíteni; a feladatot csak megerősítés után hajtja végre.

*

Molnár István:

Sakkfesztivál Benasque városában

Bár nemrégiben rendezték meg a vak sakkozók világbajnokságát a spanyol Torrevieja városában (az erről szóló beszámoló megjelent lapunk korábbi számában - a szerk. megj.), újabb izgalmas eseményre készültünk. Ezúttal ismét a spanyolok vállalkoztak arra, hogy megrendezik az első Európa bajnokságot is július 5-15 között. Ilyen verseny eddig még nem volt, ezért nagy érdeklődéssel vártuk.

Nos, amíg a világbajnokság színhelye egy kis tengerparti város volt, addig az újabb megmérettetésé a hegyvidék, a Pireneusok lábánál fekvő kicsiny Benasque város. A kis település talán 2-3000 lakosával, Barcelonától légvonalban 350 km-re fekszik. Keskeny, macskaköves utcácskáival, csendességével romantikus, középkori hangulatot árasztott, megfelelő légkört teremtve sakkversenyünknek. A színhely ennek ellenére nem ismeretlen a látó sakkozók előtt sem, mert itt rendszeresen, évenként rendeznek versenyeket. Az idén is, a mi versenyünkkel tudatosan egyidőben szerveztek egy 10 résztvevős nemzetközi nagymesterversenyt és egy nyílt, ún.

Open versenyt, amelyen végül 344 játékos indult el!!

Hazánkat az Európa-bajnokságon Erős Pál képviselte, aki a jogot a legutóbbi házi-bajnokság elnyerésével érdemelte ki. A kiírás szerint a versenyen egy országból többen is elindulhattak, ha vállalták a nem csekély költségeket. E lehetőséggel azután elsősorban és természetesen a hazai versenyzők és a gazdagabb nemzetbeli németek, hollandok, belgák éltek. Jellemzésül annyit, hogy nem kevesebb, mint 24 spanyol, 8 német, 5 holland, 5 belga és 4 orosz versenyző indult, összesen 24 országból!

Érkezésünk után persze körülnéztünk, hogy kik vannak jelen és hányan játszanak. Több meglepetésben volt részünk, így megjelent a világbajnok kazah Hunuszov, a 4 jól ismert orosz versenyző, az ukrán Zsilcova, aki a legjobb női játékos volt a moszkvai "normál" sakkolimpián az első táblán. Eredményével túltett még Polgár Zsuzsán is. Az sem volt szokványos, hogy összesen 75 induló volt versenyünkön, ebből 5 nő. Így a startnál a következő kérdések merültek fel: Hol van Európa határa? Ki a jobb, az Európa-bajnok, vagy a világbajnok? Hol tart a női sakkozás?

Többen is feltettük a kérdést, mit keres itt az Európa-bajnokságon a kazah világbajnok? Erre az volt a válasz, hogy ez egy nyílt verseny, amelyen mindenki elindulhat, amit a résztvevők nagy száma is igazol.

A verseny részünkről jól indult, az első fordulóban Erős Pali nyert a spanyol Gutierrez ellen. A második fordulóban, sajnos a túl erős orosz olimpikon Strizsnyev következett és egy papírforma vereség. Ezután egy hullámozó játszmában döntetlen a belga Maeckelberg ellen, majd egy jó játszmában győzelem a fiatal német Schlier ellen. Az ötödik fordulóban részben presztízis, részben "diplomáciai" mérkőzés a

Vakok Nemzetközi Sakkszövetsége, az IB-CA elnöke, a spanyol Burdio ellen, döntetlennel. Ezután sajnos egy újabb vereség az egyébként erős, de eddig ismeretlen belorosz Chaichits ellen. Majd egy győzelemmel vigasztalódott Pali egy újabb spanyol, Bezanilla ellen. Ekkor 4 ponttal a mezőny első felében állt még. De ekkor "betli" következett, vereség a román Draghici-vel és a holland Verboom-mal szemben. Így megmaradt a 4 pont, ami az összesítésben a gyenge 49. helyet jelentette.

A többiekről: a verseny a papírformának megfelelően indult, a világbajnok Hunuszovnak 7 játszmából 6,5 pontja volt és így a mezőny élén állt Zsilcovával együtt, miután egymással döntetlenül végeztek. Őket követték a szintén 6,5 pontos korábbi világbajnokok, Krylov és Berlinszkij.

Az izgalmak a hátralévő két fordulóban csak fokozódtak. A nyolcadikban Berlinszkij nyert Hunuszov ellen, Krylov szintén nyert, Zsilcova döntetlent ért el. Az utolsó, kilencedik forduló előtt tehát az élén a következő játékosok álltak: Zsilcova 7 pont, Krylov, Berlinszkij és Hunuszov egyaránt 6,5 pont, az újonc lengyel Zoltek 6 pont.

Az utolsó fordulóban megint összecsaptak Krylov és Hunuszov, épp úgy, mint a világbajnokságon. Nos, akkor is Krylov nyert világgossal, most viszont sötéttel is győzött egy rendkívül izgalmas játszmában, így a revans elmaradt. A világbajnokságon azonban Hunuszovnak már akkora előnye volt, hogy veresége ellenére is az első helyen végzett. Ez a veszteség azonban az ötödik helyre vetette vissza.

A nagy vesztes valójában Zsilcova lett, mert Zoltek legyőzte, idegileg nem bírta a feszültséget. Már döntetlen eredménnyel is megnyerte volna az Európa-bajnokságot! Berlinszki mindent elkövetett, hogy nyer-

jen az ukrán Vaszin ellen, de csak döntetlenre futotta. Győzelem esetén első lett volna!

A végeredmény tehát:

- 1/ Krylov (orosz) 7,5 pont,
- 2/ Zsilcova (ukrán) 7 pont,
- 3/ Berlinszkij (orosz) 7 pont,
- ...
- 49. Erős Pál 4 pont.

Krylov végül is megérdemelten nyerte meg a versenyt. Néhány igen jó játszmát produkált és bizonyította, hogy mint Európa-bajnok jobb a világbajnoknál, ha ez furcsa is. Zsilcova is igazolta félelmetes hírét, moszkvai eredményét. Különösen taktikai téren bizonyította kivételes képességeit. teljesen egyenrangúnak, sőt az átlaghoz képest jobbnak mutatkozott a férfiaknál.

Technikailag a verseny igen nehéz volt ennyi játékosal. A cseh nemzetközi mester főbíró Frantisek Blatny azonban megbirkózott a feladattal. Különösen imponáló volt, hogy már a fordulókat követő napon megkaptuk a verseny bulletinjét sík és pontírásban, ha nem is az összes, de 25 játszmát tartalmazva. A napi 7 órai játék, szünet és szabadnap nélkül eléggé kimerítő volt a játékosoknak.

Megemlítem, hogy a nagymesterversenyt a jól ismert angol Miles nagymester nyerte, a szintén ismert svéd Anderson és az izraeli Pszahisz előtt.

A nemzetközi nyílt verseny a román Suba nagymester győzelmével ért véget. Ezen nem kevesebb, mint 18 nagymester játszott, így a magyar Forintos Győző, valamint Berebora Ferenc is. Imponáló volt a versenyterem, egy sportcsarnok, amint abban 428 játékos sakkozott egyszerre!

Elmondható, hogy ez az év, ha nem is a magyar, de az egyetemes vak sakkozás szempontjából kiemelkedő volt a két világversennyel. Hála és köszönet a spanyol rendezőknek.

*

Balla Endre:

Irány Atlanta!

Amikor augusztus 24-én este magyar idő szerint kb. 10 órakor a 12 férfi csapat sorsolása megkezdődött, a magyar válogatott vezetőedzője Balla Endre csak egy dolgot kért az égiek képviselőjétől FORTUNÁTÓL: Jugoszláviát kerüljük el! (Ez volt egyben a csapat óhaja is!) Az angol ABC szerint haladva ötödikként került ránk a sor, a vezetőedző a K betűt húzta ki csapatunknak. Az IJKL volt a C-csoport betűtartománya. A másodikként húzó Fehéroroszország I betűt húzva már itt volt. A tizedikként sorsoló Dél-Afrika húzta az L betűt. Eddig nem rossz! Hátra volt még Svédország és az utolsónak húzó Jugoszlávia, de az A csoport már kész volt. Nos FORTUNA nem hallgatta meg a magyarok esdeklését. A svédek az F betűt húzva a B, míg Jugoszlávia a J betűt húzva a C, tehát a mi csoportunkba került. Istenem, miért büntetsz minket? 1985, 87, 89 Európa, 1986 Világ és 1988 Olimpiai bajnoka Jugoszlávia! És a magyar emlékek? 1985 Olszyn: Európa-bajnokság. A döntőbe jutásért Magyarország - Jugoszlávia 0:1. 1988 Szöul: Olimpia. A döntőbe jutásért Magyarország — Jugoszlávia 0:1. Hogy csak a legfontosabb világeseményeket említsem, és a nemzetközi tornákról már nem is szólva. A svédek pedig az utóbbi években mindig megvertük. William Shakespeare a nagy angol drámaíró szavai jutottak

eszünkbe: "Lenni vagy nem lenni: ez itt most a kérdés."

Nos, másnap délben Dél Afrika ellen kezdtünk. Ezt megelőzően azonban Jugoszlávia a C-csoport nyitómérkőzésén 4:2-re verte Fehéroroszországot. Naná, hogy idegesítsenek minket!

Pénteken pontban déli 12 órakor megkezdjük tehát szereplésünket az 1996. évi Olimpiai részvételért a "sötét ló", vagyis a világversenyen most először induló Dél-Afrika ellen. A Pajer József, Szabó András, Bálint András összeállítású válogatottunk valami olyan kezdést produkált, amire régóta nem volt példa: A 45. másodpercben Pajer fantasztikus góljával már vezetünk. Egy perc múlva Szabó András úgy gondolja, hogy a megítélt büntetőt illik értékesíteni és nem is hibázik. 2:0. Bálint András szerint három a magyar igazság és 12 másodperccel Szabó gólja után egy átlós lövéssel megszerzi a magyar csapat 3. gólját. Nem telik el 30 másodperc, Szabó újabb góljával beindítja a csapaton belüli versengést: ki szerez több gólt? 4:0!!! Az eltelt idő 2 perc 36 másodperc. K. O.! A Dél-Afrikaiak a félidő felénél Bálint András hibájából megítélt büntető értékesítésével térnek magukhoz 4:1. Ám Pajer József nagyon jól ismeri az ökölvívás arany szabályát, ha megroggyant az ellen, ne hagyd, hogy kiszálljon fejéből a pofon hatása! És az első félidő hátralévő részében parádézik a góllövésben, szerez percenként egyet-egyét, és parádézik a csapat Szabó vezérletével a védekezésben is. Az első félidőt 7:1-es vezetéssel zárjuk. A szünetben cserélünk, Bálint András helyett Nagy István jön be. Dél-Afrika kezdi a gurítást a II. félidőben és mindjárt gólt is szerez 7:2. Illetlenség! Megráncigálni az alvó oroszlán bajuszát, ez még akkor is igen veszélyes cselekedet, ha az ellenfélnek

ebben, már csak az ország földrajzi fekvése miatt is nagyobb gyakorlata van. Az újonnan beállt Nagy Pistát bízza meg a csapat, hogy "torolja" meg ezt az arcátlan-ságot. És meg is teszi. Első gurítása gól, 8:2. Cserélni tudni kell! 3 perccel a mérkőzés vége előtt Szabó kettő, illetve Nagy újabb góljával, két dél—afrikai góllal szemben 11:4 az állás, amikor ismét cserél a magyar válogatott. Nagy Pista helyére bejön a csapat egyik nagy öregje Dinya Imre. És ugye, ha a magyar csapat cserél, a cserejátékosnak már csak becsületből is, első gurításra illik gólt elérnie ezen a meccsen. Az öreg pedig jó csapatjátékos, megsuhintja a labdát a dél-afrikaiaknak pedig az a megtisztelő feladat jut, hogy kivegyék a hálóból. 12:4. A mérkőzés végén még szépít az ellenfél, a vége 12:5 a javunkra! Hát kezdésnek nem rossz, sőt a sorsolás szerint pénteken már nincs is több mérkőzésünk, mint ahogy a Jugoszlávoknak sem. Fehéroroszország viszont 14.45-kor lejátssza Dél-Afrikaival második mérkőzését és láss csodát 12:5-re nyernek ők is!

Szombat reggel 9.00-kor ütött az igazság órája. Vajon sikerül-e megszabadulni az évtizedes átoktól vagy megy minden tovább az eddigiek szerint? Elkezdődik a mérkőzés. Fantasztikusan feszült a hangulat a teremben, érezni, hogy itt nem "paradicsomos" babra megy a játék. Az 53. másodpercben Bálint András hibázik, High Ball! Sremcevic kezében a labda és naná, hogy gól. 0:1 oda! Szerencsére Balla Endre vezetőedzőnek nem marad ideje azon gondolkodni, hogy milyen is a pokol hangulata, mert 6 másodperc múlva a visszagurításnál Pajer Jóska bombagóllal egyenlít, sőt 2 perc 41-nél ugyanő ismét eredményes, 2:1 a javunkra. 3 perc 35-nél már a harmadik büntetőt lőhetjük és Pajer most nem hibázik 3:1, és ez az első félidő végeredmé-

nye is. (Sajnos a pokoli izgalmak következtében három büntetőnk kimaradt). A második féldő elején Szabó jóváteszi hibáját, ami a kihagyott büntető büntetőjét illeti, bombagólt lő átlóba, 4:1, és többé már esélyt sem adunk az örök riválisnak. A mérkőzés hátralévő részében a magyar csapat Szabó vezérletével parádésan védekezik, biztonságos gurításokkal tartja az eredményt. Azután megszólal a bíró hármas sípszava és VÉGE!!! NYERTÜNK 4:1-re. Vége az évtizedes Jugoszláv átoknak is. Óriási az öröm a magyar táborban! Sorra jönnek gratulálni a csapatnak, jönnek a "Kimleiek", a német és a technikai közreműködőként jelenlévő szlovén edző, és persze a legyőzöttek is. Nem győzik dicsérni csapatunkat. Azonban az öröm percein hamar túl kellett tenni magunkat, mert két és fél óra múlva következett az utolsó, mindent eldöntő mérkőzésünk Fehéroroszország ellen a csoportgyőzelemért, ATLANTÁÉRT! Már a döntetlen is elég, mondhatja a kívülálló, ám a volt Szovjetunió utódállamai ellen nem lehet remire játszani, sőt, ha kikapunk Fehéroroszország az egymás elleni eredmények alapján a csoport győztese, illetve ha Jugoszlávia nyer Dél-Afrika ellen hármas holtversenyben gólkülönbséggel mi! De ezen a tornán a magyar csapat nem számolgatott, "csupán" játszott, ám azt nagyszerűen! 12 óra, kezdünk, a szokásos kezdő a pályán: Pajer, Szabó, Bálint. Nehezen indul a találkozó, de hiszen mindkét oldalon érzik nagy a tét! 2 perc 34 másodperc telik el, amikor Pajer kiosztja a nyugtatót a csapat számára. Óriási erővel bombáz a bal back és a center közé, 1:0. Egy perc múlva büntetőhöz jutunk. Pajer lövi, a labda azonban elkerüli a jobb kapufát. Marad az 1:0. Kár volt érte! De amint már többször említettem, itt egy remek magyar csapat játszott.

Bálint András a legjobbkor, az ötödik perchez közel suhint egy óriási gólt átlóba 2:0. És, ha egy üzlet beindul, fél perc múlva Szabó Bandi a bal back és a center között nyílegyenesen hatalmas gólt ragaszt a Fehéroroszok kapujába 3:0 - ez a féldő vége. Megnyugszik a csapat, innen már nem tud ez a gárda veszíteni. Ennek megfelelően a fiúk nyugodtra veszik a figurát. Parádésan védekezünk és két perccel a vége előtt Pajer Jóska bevág még egy háló szaggatót 4:0 a javunkra. Minden eldőlt! Egy és fél perccel a vége előtt kettős csere nálunk. Bejön Nagy Pista és Dinya Imre, lemegy Pajer és Bálint. Az eredmény már nem változik. A bírói hármas sípszó után felugrik a kispad és óriási ünneplés kezdődik a magyar csapatnál. Amire - a csapaton kívül - szinte senki sem számított, a magyar válogatott maximális teljesítménnyel, 9 ponttal az egész mezőnyből a legtöbb lőtt góllal, a legjobb gólkülönbséggel és azzal, hogy minden játékos szerzett gólt - ez senkinek sem sikerült még 3 forduló után sem! - fényes diadalt aratott. A magyar csapat egy felejthetetlen tornán könnyedén kiharcolta az 1996. évi Atlantai Paraolimpiai Játékokon való részvétel jogát. Derék munka, férfi munka volt!

A sikert kiharcoló magyar válogatott összeállítása: Szabó András, Pajer József, Bálint András, Dinya Imre, Nagy István. Csapatvezető: Dénes József, vezetőedző Balla Endre.

Végezetül az Olimpiai torna 12-es mezőnye: USA (rendező), a Tavalyi VB első hat helyezettje: Finnország, Olaszország, Szlovénia, Spanyolország, Kanada, Cseh Köztársaság; a Kvalifikációs torna első köréből: Magyarország, Németország, Nagy-Britannia; a Harmadik körből: Hollandia és Ausztrália. Olimpiai tartalék: Svédország.

Németh Tamás

Színes hírek

(Az összeállítás az MTV teletext-szolgá-
ta anyagából készült.)

Mindössze 63 cm magas a világ legkisebb csacsija, amely az argentin főváros állatkertjének egyik büszkesége. Az egyéves állatka egy génlaboratóriumban látta meg a napvilágot, arányos testalkatú és már 12 kg. Tenyésztője tervei között szerepel az eocén korszakból ismert 25 centis lovacsák "kikísérletezése".

*

Az Egyesült Államokból importált 300 katicabogár megszabadított a levéltetvektől egy öreg hársfát a hollandiai IJsselmuident városában. A derék "katicák" néhány hét alatt végeztek a zsákmánnyal. A környezetbarát akció mindössze 27 márkájába került a városnak. Egyébként egy katicabogár kb. öt ezer levéltetűt fogyaszt el három hónapos élete folyamán.

*

Dánia egyik legnagyobb vikingkori nemesfémkincsére bukkant egy amatőr régész, akinek felszerelése mindössze egyszerű fémdetektorból állt. A lelet több mint 450 tételből — arany és ezüst érmékből, rudacskákból, karkötőkből - áll és Koppenhágától nem messze északra rejtőzött évezredek alatt a földfelszín alatt. Az előzetes értékelések szerint ez a Dániában eddig felfedezett negyedik legjelentősebb viking kincs.

*

Nemek harca. A lányok sikeresebbek az iskolában, nagyobb a késztetésük a sikerre és ... hamarosan "legyőzik" a férfiakat a legjobb munkahelyekért folytatott küzdelemben. A korábbi felfogás szerint a lányok előbb érnek, a fiúk viszont hamar behozzák, sőt túlszárnyalják őket. Brit kutatók most úgy találták, hogy a középfokú tanulmányok során a lányok lepipálták a fiúkat, főként jobb verbális képességeik révén. Meglepő módon azonban ugyanezt tapasztalták a matematika és más tudományos tárgyak terén is. A megfigyeléseket 10 ezer, műszaki tanulmányokat folytató diák körében végezték.

*

A chilei gyerekek kétharmada testi erőszaknak van kitéve otthon. Gyakori és súlyos verést kapnak szüleiktől - derül ki az ENSZ Gyermekalapjának jelentéséből. A jelenség minden társadalmi réteget érint. A leggyakoribb azonban a szegény családokban. A gazdagok inkább a lelki terrort alkalmazzák. A gyermekek verése egész Latin-Amerikában elfogadott. A súlyosnak minősülő fenyegetések aránya Chilében már szembetűnően magas. Sok szülő úgy véli, hogy az erőszak alkalmazása a gyermeknevelés törvényes módja.

*

A kínai oktatási vezetés felszólította a tantestületeket, hogy ténylegesen szüntessék meg az iskolákban a testi fenyegetést, amelynek alkalmazása egyébként is tilos volt. A felszólítást azért tették közzé, mert egy 9 éves kislány belehalt tanítója kezétől elszenvedett sérüléseibe. Egy másik is-

kolában a tanárok rendszeresen botolták és gumikorbáccsal verték a gyerekeket.

*

Tizenöt évi börtönre ítélték egy kínai földművest, mert megvásárolt egy elrabolt egyetemista leányt. A 28 éves férfi hét hónapig tartotta fogságban a nőt és éjjel-nappal verte. Csao Csien-csi 1200 jüant (142 dollárt) fizetett az elrablónak, akit a rendőrség még mindig keres. A pekingi közbiztonsági minisztérium adatai szerint az elmúlt két évben 24751 asszonyt és 2731 gyermeket szabadított ki a rendőrség, és 50 ezer emberrablót tartóztattak le.

*

Két hét korkülönbséggel hozta világra ikreit egy 27 éves asszony Törökországban. A kisfiú 1994 december végén, a kislány 1995 január elején született. Az eset világrekord is egyben. Helyi orvosok szerint az eddigi leghosszabb várakozási idő 10 nap volt. Anya és gyermekei jól vannak. A Samsun város közelében élő Yildizcsaládnak így már öt csemetéje van.

*

Saját unokáját szülte meg egy 45 éves vancouveri asszony. Jelentések szerint Kanadában ez az első ilyen terhességi eset. A hölgy azért kapott engedélyt a magzat kihordására, mert 24 éves lánya méh nélkül született. A fiatal nő petesejtjeit férje spermáival megtermékenyítették, s a lefagyasztott embriók közül hármát édesanyja méhébe ültettek.

*

Az Árueladás tájékoztatója

Nyitvatartási idők: kedd 10-18, csütörtök 10-16, péntek 8-12 óráig.

Kazetták:

Maxell 90'-es	138,—
Maxell 60'-es	92,—
Gold Star 90'-es	88,—
Gold Star 60'-es	65,—
Kazettaküldő tok (nagy)	125,—
Kazettaküldő tok (kicsi)	100,—
Kazettaküldő tok (kicsi)	75,—
Kazettatok	5,—

Órák:

Rakéta karóra (orosz)	1000,—
Slava ébresztő óra	600,—
Svájci férfi karóra (ezüst színű, quartz)	7.200,—
Svájci női karóra (ezüst színű, quartz)	7.200,—
Svájci zsebóra (quartz)	3.500,—
Angolul beszélő karóra	1.250,—
Angolul beszélő ébresztő óra (háromszög alakú)	1.560,—
CASIO angolul beszélő ébresztő óra (kocka alakú)	4.062,50
TALKING angolul beszélő óra (robot alakú)	2.870,—

Braille írással

kapcsolatos termékek:

Braille lap (1 csomag=100 db lap)	150,—
Picht írógép (tag részére)	7.500,—

Picht írógép (közület, intézmény részére) ..	31.000,—
Adapter dymo szalaghoz	52,—
Braille tábla	486,—

Műanyagból készült tapintható termékek:

Vasúti térkép	20,—
Magyarország úthálózata	50,—
Budapest térkép	50,—
Műanyag képeskönyv	100,—
Karácsonyi lap (magyar, angol) ...	28,—
Domború, színes állatfigura poszter	362,—

Braille nyelvkönyvek:

Eszperantó nyelvkönyv	270,—
Eszperantom-agyar szótár	150,—
Magyar-eszperantó szótár	300,—
Német nyelvkönyv kezdőknek	180,—
Német nyelvkönyv haladóknak ..	210,—
Német Lingafon	120,—
Orosz szótár	280,—
Angol nyelvtani összefoglaló	90,—
Angol nyelvkönyv 1-3. kötet	120,—
Angol nyelvkönyv 4. kötet	40,—
Kézimunkakönyv	60,—
Kézimunkakönyv	30,—
MVGYOSZ Alapszabály	30,—
Szórakoztató zenészek vizsgaanyaga	30,—
Gyógymasszór tankönyv	270,—
Braille rövidítések	80,—
1995. évi naptár	30,—

Síkírású kiadványok:

Schiff Ervin: Phyllisz	100,—
Pálhegyi Ferenc: Ismerjük meg, segítsük őket	20,—
Csattos Márta: Utak és kiutak	10,—
Gyógymasszór tankönyv tagoknak	150,—
nem tagoknak	300,—
Dr. Csocsánné-Fintáné: Út az érettségiig	30,—
Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül meghódí- tott világ	30,—
Göllesz Zoltán: Abakusz	72,—
Hangoskönyvtári katalógus	80,—
Pálhegyi Ferenc: Mit tegyünk, hogy éle- tünk teljesebb legyen	100,—
Óda a fényhez	200,—
Garamvölgyi Eszter: Hogy ne fájjon annyira	80,—
Vakok Világa - Tájékoztató a vakokra vonatkozó speciá- lis jogi rendelkezésekről	100,—

Hangos könyvek:

Masszázs	738,—
Német nyelvkönyv (Siptár féle) ...	459,—
Angol nyelvkönyv alapfokú	257,50
Angol nyelvkönyv	372,50
Válaszok szobanövénykedvelőknek	430,—
Zöldségtermesztés	672,—
Dr. Bartáné - Dr. Szentiványiné: Mikro- hullámú sütő titkai	257,50
Számítástechnikai alapismeretek 1-4.	248,—
Vakvezető kutya egészsége és ellátása	100,—
1111 ötlet háziasszonyoknak	235,—

182 Recept mikrohullámú sütőhöz	285,—
Dr. Kovácsné:	
Mindenkinek a PC-ről	250,—
Zombor-Dallos:	
MS-DOS 6.0 program	528,—
Az Újszövetség	1.200,—

Számítástechnika:

Brailab PC beszélő egység (Arató féle)	15.680,—
IBM PC beszélő adapter	15.000,—
Mikrovox beszélő egység C-64-hez	7.875,—
Teletex kártya	18.750,—

Háztartási segédeszközök:

Tejőr	50,—
Tűbefűző	23,—
Tűkészlet	184,—

Játékok:

Rubik kocka	61,—
Dominó	800,—
Fajáték (4 táblás)	435,—
Logikai játék	150,—
Dobókocka	65,—
Remete fajáték	200,—
Tili-toli I. fajáték	150,—
Tili-toli II. fajáték	150,—
Bújócska fajáték	200,—
Pingpong labda	60,—
Pingpong ütő	250,—

Nagyítók:

Nagyító 6x (állványos)	1.251,—
Lupe 10x	3.838,—
Lupe 7x	3.100,—

Lupe 6x	1.700,—
Lupe 5x	2.875,—
Lupe 3,5x	1.775,—
Nagyító 10x20x	4.500,—
Nagyító 2x8x	825,—
Nagyító	365,—
Nagyító	1.650,—
Nagyító	500,—
Lapnagyító (kicsi)	85,—
Lapnagyító (nagy)	350,—
Gömbnagyító	6x 575,—
Nagyító 60k 2,1/2	390,—
Nagyító 2,1/2	270,—
Nagyító 2x	240,—
N 1270	860,—
N 1740	512,—
Nagyító 689554 (kulcstartós)	675,—

Egyéb:

Homérosz kóruslemez	90,—
Orsós szalag	15,—
TC 80 kalkulátor (angolul beszélő)	1.530,—
Kalkulátor (angolul beszélő)	2.870,—
Karszalag	60,—
Floppy lemez tároló	70,—
Vakvezető kutyahám (fehér színű)	2.025,—
3M DS, HD 3,5"-os floppy lemez (formattált)	130,—
MD2-DD 5 1/4"-os floppy lemez	80,—

Fehér botok:

Üvegszálás hosszú bot (1 m 18 cm-1 m 29 cm)	275,—
térítéses vényre	41,—
közgyógyellátásra	ingyenes

Műanyag összecukható bot (4 részes 1 m, 4 részes 1 m 10 cm) ..... 750,—
közgyógyellátásra .....ingyenes
térítéses vényre ..... 113,—

4 részes 10 mm átmérőjű összecukható bot (88 cm) ..... 582,—
térítéses vényre ..... 87,—
közgyógyellátásra .....ingyenes

5 részes 10 mm átmérőjű összecukható bot (1 m 14 cm) ..... 717,—
térítéses vényre ..... 108,—
közgyógyellátásra .....ingyenes

Alumínium csőbot (88 cm) ..... 762,—
térítéses vényre ..... 114,—
közgyógyellátásra .....ingyenes

Fa támbot (88 cm) ..... 650,—
közgyógyellátásra .....ingyenes
térítéses vényre ..... 97,—

4 részes 12 mm átmérőjű összecukható bot (85 cm) ..... 683,—
térítéses vényre ..... 102,—
közgyógyellátásra .....ingyenes

5 részes 12 mm átmérőjű összecukható bot (1 m 15 cm) ..... 829,—
térítéses vényre ..... 124,—
közgyógyellátásra .....ingyenes.

A botok a Szemészeti Szakrendelésen orvos által felírt "Szemészeti Gyógyászati Segédeszköz Vényre" kiválthatók. A Vény

három hónapig érvényes. A Térítésmentesség jogcímét csak az orvos írhatja rá.

Meghívó

1995. október 14-én, szombaton 15 órai kezdettel "Későősz van" címmel Köteles György önálló hangversenyt ad a Guttenberg Művelődési Ház színháztermében. Vendégként fellép: Csikós Márta, Kovácsi Mária, Kroll Zsuzsanna, Máté Otília, Szabó Szilvia, Varga Irénke, Zámbó Imre.

Kísér az IMPROV együttes, valamint Szalai Ilonka zongorán. Műsorvezető Hazadi Zsuzsa.

Jegyek 200 forintért kaphatók az MVGYOSZ székházának büféjénél, valamint a Guttenberg Művelődési Ház jegypénztárában.

*

Felhívások

A MVGYOSZ számítástechnikai osztálya alapfokú számítógépezői tanfolyamokat szervez, melyre minden érdeklődőt szeretettel várnak. Megfelelő számú érdeklő esetén haladó tanfolyam is indul.

A részvétel feltétele: gépírási ismeret.

Érdeklődni és jelentkezni Barabás Zsoltnál lehet a 121-0440/103 melléken.

*

Az újjászerveződő Homérosz Kórus várja az énekelni szerető tagtársakat. Jelentkezni lehet minden kedden és csütörtökön fél hatkor szövetségünk székházában Rolik Imre karnagy úrnál.

Hirdetések

75 év körüli, nyudíjas, egészséges, csökkentlátóaszony keresi csökkentlátó vagy nemlátó férfi ismeretségét élettársnak. A leveleket "Lakás szükséges" jellegével a szerkesztőségbe kéri.

*

Budapesti, József körúti (Üllői út és Baross utca között) 30 négyzetméteres, felújított, földszinti, összkomfortos, telefonos csendes öröklakás 2 millió forintért eladó. Érdeklődni a 215-8710-es telefonszámon lehet.

*

Eladó egy új Erika Picht írógép megegyezés szerint.

Érdeklődni a 164-8114-es telefonszámon lehet 14-15 és 18-19 óra között.

*

Országos társközvetítés! Együtt könnyebb. Telefon: 06-83 312-467.

*

Tájékoztatjuk tagtársainkat, hogy a BINÉT Fogtechnika orvosi kezeléssel bővítette szolgáltatásainak körét. A vakok számára nyújtott kedvezmény a fogsorjavítás és fogpótlás mellett, már az orvosi kezeléseknél is igénybe vehető.

A BINÉT Fogtechnika címe: Budapest, XIV. ker., Pétervárad u. 16. Telefon: 251-0315.

*Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István
Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 350 Ft-ért a tárgyévét megelőző november 30-áig, félévre 175 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig*

Beszéljük meg forintban!

A MATÁV Hungary Direct szolgáltatásának nagy előnye az, hogy a külföldről történő telefonhívásokhoz nem kell valutát felhasználni. Egyszerűen csak fel kell hívni a Hungary Direct közvetlen vonalát, ahol a budapesti központ R-beszélgetésre kapcsolja a hívott felet.

R-beszélgetéskor a hívott fél - ha vállalja - utólag, telefonszámláján, forintban fizeti a hívás költségeit.

Hívókártyával mindez legalább ilyen egyszerű, a számlát pedig Ön fizeti itthon forintban.

Hungary Direct igénybe vehető

USA (AT&T)	1 800 352 9469
USA (MCI)	1 800 925 0036
USA (USSprint)	1 800 473 9257
Ausztrália*	1 800 881360
Ausztria**	022 903 036
Belgium*	078 11 0036
Csehország*	0042003601
Dánia	80 01 0036
Dél Afrika	0800990036
Egyesült Arab Emírátsok*	800 1136
Egyesült Királyság (BT)	0800 890036
Egyesült Királyság (Mercury)	0500 890036
Finnország**	9800 1 0360
Franciaország*	19 0036
Görögország**	008003611
Hollandia*	06 0220236
Hongkong*	800 00 36
Írország*	18 0055 0036
Izrael*	177 360 2727
Japán*	0039 361
Kanada*	1 800 463 8810
Koreai Köztársaság (KT)	009 0036
Koreai Köztársaság (DACOM)	003 93 61
Németország*	0130 80 0036
Norvégia*	800 19936
Olaszország*	172 0036
Oroszország + #	810 800 497 7288
Portugália	05 05 0036
Spanyolország*	900 99 0036
Svájc	155 50 03
Svédország*	020 799 036
Szingapúr	8000 360 360
Szlovákia**	0042003601
Törökország*	00 800 361177
Új-Zéland	000 936

Hungary Direct hívószámai (Magyarországra bejövő)

* Nyilvános állomásról kezdeményezett hívás esetén a távbeszélő-fülkén feltüntetett pénzérmét kell bedobni a készülékbe, azonban a beszélgetés végén a pénzérme visszaesik

** Nyilvános állomásról kezdeményezett hívás esetén meg kell fizetni a helyi beszélgetés díját, Ausztriában: 0,65 Groschen / perc, Finnországban: 0,49 FM /3 perc, Görögországban: 10 görög Drachma/beszélgetés, Szlovákia: 2 Korona/beszélgetés

+ csak Moszkvából és # csak előfizetői állomásról hívható

MATÁV

Hungary Direct

FEHÉRKAKAS

Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.
Vecsés, Gammel József utca 6.
Tel.:06-29-350-631, Tel/Fax:201-6111

Műszaki szolgáltatások

- ☞ Számítógépek és hálózatok telepítése
- ☞ Számítástechnikai eszközök javítása
- ☞ Szervíz
- ☞ Szaktanácsadás, oktatás
- ☞ Számítástechnikai segédanyagok

Nyomdai szolgáltatások

- ☞ Reklámfotók, reklámanyagok
- ☞ Szórólapok készítése

- ☞ Irodabútorok, irodai berendezések,
- ☞ Telefonok árusítása

